

GOD DICHTBIJ TE VINDEN

**VIJFTIG JAAR KATHOLIEKE PAROCHIE
MARIA VIRGO REGINA
BENNEKOM**

God Dichtbij te Vinden

GOD DICHTBIJ TE VINDEN

50
jaar
parochie

Maria Virgo Regina Bennekom

Jubileumuitgave ter gelegenheid
van het vijftigjarig bestaan van
parochie Maria Virgo Regina

November 2007

Samenstelling:
PETER WIJNGAARD
HANS WESTENDORP

De Madonna aan de gevel van de kerk
van de parochie Maria Virgo Regina te
Bennekom.
(Ontwerp: L. baron Speyart van Woerden.)

De afbeeldingen op de omslag zijn de zeven ramen in de achterwand van de absis en concha. Deze glas-in-loodramen werden ontworpen door Antoon Heijn en zijn gebrand in de ateliers van Mengelberg.

Copyright © 2007, parochie Maria Virgo Regina, Bennekom.

Voorwoord

*“Wilt u alsmaar zoekend blijven? 't Goede is zo dichtbij.
Leer slechts het geluk te grijpen, want het ligt in het bereik.”*

JOHANN WOLFGANG VON GOETHE

Op zondag 3 november 1957 is de Maria Virgo Reginakerk te Bennekom gewijd door de toenmalige Aartsbisschop van Utrecht, Bernardus Alfrink. De volgende dag werd bouwpastoor Lutz geïnstalleerd als pastoor van de nieuwe parochie.

In 2007 bestond onze kerk dus vijftig jaar. Naast diverse vieringen, bezinningsavonden, tentoonstellingen en andere festiviteiten werd ter gelegenheid van het jubileum dit boek uitgegeven. In een aantal hoofdstukken wordt de lezer meegenomen door vijftig jaar parochie... en de periode daarna.

God dichtbij
te vinden

Het thema van dit jubileum was ‘God dichtbij te vinden’. Door middel van diverse tentoonstellingen, bezinningsavonden, vele stemmige vieringen, cursussen en een feest werd duidelijk gemaakt dat God eigenlijk helemaal niet zo ver weg is, niet zo ongrijpbaar, maar juist vaak heel dichtbij. In de mensen om ons heen, in de stemmingen, in de stilte én in het lezen, ervaren en begrijpen van geschreven woorden.

Met dit jubileumboek proberen we dit duidelijk te maken. Aan de hand van bijdragen van voorgangers (van onze, maar ook van andere kerken) en (voormalige) parochianen wandelen we door vijftig jaar parochie waarbij God centraal staat. Want — zoals één van de schrijvers het pakkend zegt — ‘God heeft het niet slecht getroffen in Bennekom. Maria Virgo Regina is een hartelijke en open parochie, waar veel mensen elkaar kennen en een sociale binding hebben’.

Dit boek bestaat uit vier hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk beschrijft de eerste vijftig jaar van de parochie, waarbij dankbaar gebruik is gemaakt van het jubileumboek ‘Samen kerk zijn’ uit 1982.

Na de eerste vijftig jaar ging de parochie Maria Virgo Regina verder op weg naar een gemeenschap op eigen benen. In hoofdstuk 2 wordt beschreven

welke, soms toch moeilijke, weg onze parochie gegaan is.

En dan praten we over 2007, het jaar waarin de parochie vijftig jaar bestaat. Vele mensen: voorgangers, leken, vrijwilligers, kerkgangers — kortom een hele gemeenschap die de parochie draagt. Te veel om op te noemen en te veel om allemaal aan het woord te laten. We waren genoodzaakt een selectie te maken; ze zijn aan het woord in hoofdstuk 3.

En dan? Wat houdt de toekomst voor onze parochie in? Daar zijn verschillende ideeën, meningen en zelfs dromen over. Vier parochianen laten we hiervoor in het laatste hoofdstuk aan het woord; om hun beelden, gedachten en dromen te schetsen over onze parochie in 2057.

Een gemeenschap met vele mensen en met vele herinneringen. Verspreid door het boek zijn verschillende herinneringen (tussen de langere artikelen door) in kaders geplaatst. We hadden vele en lange verhalen, dus waren we ook hier genoodzaakt om een selectie te maken. Om nog maar te zwijgen van de vele foto's...

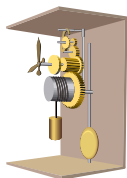
We willen de schrijvers en schrijfsters, maar ook de mensen die een bijdrage hebben geleverd in de vorm van foto's, ideeën of suggesties hiervoor heel hartelijk bedanken. Met elkaar hebben we een goed beeld kunnen schetsen van vijftig jaar parochie Maria Virgo Regina; een actieve gemeenschap die op eigen benen heeft leren staan. En waar met recht God dichtbij te vinden is.

*Peter Wijngaard
Hans Westendorp*

De eerste vijftientig jaar

1

"Dimidium facti qui coepit habet"
(Een goed begin is het halve werk)

HORATIUS

In dit hoofdstuk worden de eerste vijftientig jaar van onze parochie beschreven. We hebben onder andere dankbaar gebruik gemaakt van het jubileumboek 'Samen kerk zijn', een uitgave uit 1982 ter gedachtenis aan het vijftientigjarig bestaan van onze parochie.

Ontstaan van een
nieuwe parochie

De Bennekomse parochie Maria Virgo Regina en haar kerk bestaan in feite eigenlijk nog maar kort. Om precies te zijn: vijftig jaar op het moment van verschijnen van dit boek. Maar de voorgeschiedenis gaat terug tot in de Middeleeuwen. Toen stond er in de Dorpsstraat te Bennekom een imposante katholieke kerk: de Grote of Sint Alexanderkerk. Omstreeks 1580 ging deze echter over naar de Reformatie, onder invloed van Jan van Nassau, stadhouder van Gelderland, die de Hervormde belijdenis zeer was toegedaan. Zowel in Utrecht als in Gelderland werd de uitoefening van de Rooms-katholieke eredienst verboden en slechts enkele roomsen bleven hun geloof trouw. Voor hen braken harde tijden aan. Langs het stille 'Papenpad' gingen zij zondags heimelijk richting kasteel Grunsfoort — gelegen tussen Wageningen, Bennekom en Renkum, vlakbij het tegenwoordige Oranje Nassau Oord — waar de Heilige Mis werd gevierd.

Het zou duren tot na de Tweede Wereldoorlog alvorens er in Bennekom weer een teken van katholiek leven te bespeuren viel. Na 1945 kwam ook Bennekom in de roes van de wederopbouw. In die periode groeide het aantal katholieken gestaag. In 1947 gaf Pastoor L. Eppink van de herrijzende parochie Ede-zuid het sein tot het stichten van de bijstatie Bennekom. In het zaaltje van café Bot-hof (destijds gesitueerd achter de huidige 'Dorpsherberg' in de Brinkstraat) kwam op zondag 7 december 1947 voor het eerst een vijftigtal gelovigen samen rond de potkachel en een uitklapbaar altaar. Veel geld was er niet, enthousiasme

De Bennekomse
cafégelovigen
tijdens een viering
in café Bothof.

wel. De familie Mittendorf nam de liturgische entourage voor haar rekening. Vanuit Ede kwamen de kapelaans Bary en Fennis met hun misdienaars (twee maal een kwartje reisgeld voor de bus) naar Bennekom voor de missen van acht en tien uur.

Na de eerste aanzet was er een geleidelijke groei. Het begon echter pas menens te worden toen in 1954 pastoor Lutz vanuit de rijke Eusebius-parochie te Arnhem overkwam naar het straatarme Bennekom-met-z'n-cafégelovigen. Hij werd aangesteld als 'bouw-pastoor'. Het dekenaat Elst stak een helpende hand toe door de nieuwe parochie te 'adopteren'. De gedenksteen in het voorportaal van de kerk herinnert hieraan.

Toch duurde het even voordat er begonnen werd aan de bouw van de nieuwe kerk. Eerst was de bouwplaats een reusachtig struikelblok. Stel je voor: in protestants Bennekom was grond verkocht aan de 'papen' en dat nog wel op één van de mooiste kruispunten. Er was zelfs een stroman aan te pas gekomen, om dat terrein in handen te krijgen.

Toen dat eenmaal rond was en de gemeenteraad van Ede de bouwvergunning overwoog en toestond, kwam plotseling de Nederlands Hervormde Kerk met een wet uit 1853 (Herstel van de Nederlandse Kerkprovincie) en toonde aan dat

Bouwpastoor Lutz ('de kleine man met alpinopet') op de bouwplaats.

De latere plek van
de kerk, in de
zomer...

...en in de winter.

kerkenbouw 'binnen 200 el' vanaf een ander kerkgebouw verboden is. Het klockgelui van de ene dienst zou de andere wel eens kunnen verstoren. Gedeputeerde Staten van Gelderland bogen zich erover, doken er diep in en spraken zich uit ten gunste van de bouwlustigen.

Er zat nog een laatste kink in de kabel, want toen de tekening gereed was en al enige tijd was goedgekeurd, weigerde de Edese gemeentesecretaris die goedkeuring mede te delen. Uiteindelijk werd in het voorjaar van 1957 de eerste steen gelegd.

In november 1957 was de kerk klaar. Na meer dan 400 jaar werd in Bennekom weer een katholieke kerk in gebruik genomen. Als eerste in Nederland toegewijd aan MARIA VIRGO REGINA — Maria, Maagd en Koningin.

Het was de aartsbisschop mgr. dr. B.J. Alfrink die op 3 november 1957 de kerk consacreerde. De basis voor een bloeiende, actieve parochie was gelegd. Verschillende groepen ontstonden die gezamenlijk het katholieke leven in Bennekom inkleurden. Zo kwamen er verschillende koren met zeer toegewijde dirigenten, zangers, organisten en zelfs een combo, de Ecclesia- en bijbelgroepen, het Katholiek Vrouwengilde en de Caritas. Zelfs de kerkelijke schoonmaak-

Fragment uit de oprichtingsakte van 9 oktober 1957

Bernardus Johannes Alfrink

Door de genade Gods en de gunst van de Apostolisch Stoel

Aartsbisschop van Utrecht

Aan de gelovigen van de parochies van den

H. Antonius van Padua te Ede,

H. Johannes' Geboorte te Wageningen en

O.L. Vrouw Ten Hemelopneming te Renkum

Zaligheid In De Heer.

Overwegende, dat het voor het zieleheil der gelovigen te Bennekom wenselijk is, dat aldaar een nieuwe parochie wordt opgericht, hebben wij met naleving van de kerkelijke voorschriften in deze besloten, gelijk wij bij deze doen, om van de parochies H. Antonius van Padua te Ede, H. Johannes' Geboorte te Wageningen en O.L. Vrouw Ten Hemelopneming te Renkum een gedeelte af te scheiden en tot oprichting van een nieuwe parochie te Bennekom over te gaan, en aldus bepalen als volgt:

Er wordt te Bennekom een nieuwe parochie opgericht onder de titel van Maria Virgo Regina (...)

Allen, die tot dusver tot de parochies van H. Antonius van Padua te Ede, H. Johannes' Geboorte te Wageningen en O.L. Vrouw Ten Hemelopneming te Renkum behoorden en binnen de door ons omschreven grenzen vallen, verklaren wij met ingang van 1 november 1957 te behoren tot de parochie van Maria Virgo Regina te Bennekom, met aanleven van al de rechten en plichten daaruit voortvloeiende.

(...)

Utrecht, 9 October 1957

De Aartsbisschop van Utrecht,

w.g. B. Alfrink

De eerste steenlegging.

Bruidspaar Vogelenzang trouwt als eerste in de nieuwe kerk.

groep trad aan. Het parochieblad dateerde reeds uit de zeer bewogen dagen dat er geld op tafel moest komen voor de bouw en aankleding. De liturgiegroepen begonnen hun kop op te steken. De toerustingcursus in het 'Dakhuys' maakte eigen parochianen klaar voor de lekendiensten. En over dit alles waakte het kerkbestuur, geadviseerd door de grote PAR (parochieadviesraad).

Uit die begintijd kunnen we enkele heel belangrijke figuren van buiten de pastorie noemen, zoals de twee zogenaamde 'kapelaans van Bennekom': mevrouw Gorris en mevrouw Horninge. Mevrouw Gorris was de weduwe van een arts. Een bijzonder actieve vrouw; in de door haar opgerichte 'Paramentenclub', in het parochieblad, bij de opleiding van misdienaars en nog zoveel andere zaken. Mevrouw Horninge ontwikkelde ook veel activiteiten; onder andere voor de Indonesische vluchtelingen in de 'Zonnebloem' (met de

lekkende huisjes aan de Bovenweg).

In oude parochiebladen komen we nog meer bekende namen tegen, zoals bijvoorbeeld die van misdienaar Emile van der Ven, het latere schoolhoofd van de Sint Alexanderschool. De hoofdpersoon van het eerste 'doopje' bleek baby Ad Toussaint te zijn. Het eerste huwelijk dat in de nieuwe kerk werd gesloten betreft bruidspaar Vogelenzang. Met het Vormsel zou het nog tot 11 juli 1965 duren voor mgr. Th. Hendriks voor de eerste maal in onze kerk het sacrament toediende en wel aan tachtig leerlingen uit de derde, vierde en vijfde klas. In die tijd stond naast de Eucharistieviering ook het Sacrament van de Biecht nog volop in de belangstelling; wekelijks was er gelegenheid tot biechten. Pas in de zeventiger jaren ging men over tot de boetevieringen.

De parochie ontwikkelde zich in de eerste vijftientig jaar onder leiding van verschillende toegewijde voorgangers. In de eerste plaats was daar de al eerder genoemde pastoor Lutz. Van 1954 tot een jaar na de inzegening (dat wil zeggen tot 1958) was hij uitermate actief. Deze bouwer was een zakelijk man, die tevens oog had voor kunst en symboliek. In Bennekom werd pastoor Lutz trouw terzijde gestaan door mevrouw Anny Koenders. Ongeveer een jaar na het gereedkomen van de bouw werd pastoor Lutz benoemd te Winterswijk, om nog weer later terug te keren in de Eusebiusparochie te Arnhem.

Een heel ander man was zijn opvolger: pastoor Willigenburg, ex-hoofdaalmoezenier van de Verkennerij. Een pastorale figuur, sympathiek en zeker ook bij de plaatselijke dominees geliefd. Hij heeft de aanzet gegeven tot

Pastoor Lutz.

Pastoor Willigenburg.

de oecumene in Bennekom. Veel aandacht besteedde hij aan ziekenbezoek. Tevens onderkende hij het belang van godsdienstonderwijs, onder andere aan middelbare scholieren. Zijn rechterhand was de Amsterdamse Mien. In 1963 werd hij overgeplaatst om het dekenaat Zwolle te gaan leiden.

In datzelfde jaar kwam pastoor Reinhard naar Bennekom. Hij was kapelaan en godsdienstleraar aan het Katholiek Gelders Lyceum in Arnhem. Hij kreeg het niet gemakkelijk: de grote crisis in de kerken kwam eraan. Forse veranderingen dienden zich aan. Reinhard voerde ze relatief snel in, tot grote schrik van velen. Hij ontdekte al gauw dat er in het katholieke Bennekom een grote verscheidenheid aan groepen en personen leefde, met vaak zeer verschillende opvattingen.

Wervingsmateriaal van bouwpastoor Lutz.

Pastoor Reinhard.

Pastoor Severt.

En dat sommigen door de vele veranderingen het contact verloren met de parochie. Er waren er die hun heil zochten in de parochie van Ede-zuid, of in afzonderlijke groeperingen. Anderen verloren alle contact. Hoewel Pastoor Reinhard het hier moeilijk mee had, ging hij door en haakte niet af. Want na de energieke Lutz en de pastorale Willigenburg was Reinhard vooral de man van de zieken en marginalen — de randfiguren, waar ook Christus zich mee verbonden voelde. Zijn gezondheid liet hem echter in de steek zodat hij in 1981, veel te vroeg, zijn taak als pastor moest neerleggen. Het was de wens van pastor Reinhard om samen met huishoudster Agaath Minjon in Bennekom te blijven wonen. Pater Koenen S.J. en pater Wulffelé O.P. trokken zich, samen met legeraalmoezeniers en missionarissen, het lot aan van de Bennekomse katholieke kerk en namen zijn taak over.

Vlak voor de viering van het vijftientwintig jarig jubileum van onze parochie trad pastor/deken Severt aan. Afkomstig van parochie De Goede Herder te Ede zou hij, samen met zuster Aurelia, ons begeleiden naar de toekomst. Hij heeft de eerste aanzet gegeven voor een zelfstandige parochie. Hierover kunt u lezen in hoofdstuk 2.

*Met gebruikmaking van:
'Gelovigen uit de verstrooiing... eindelijk thuis' van A. Groenewegen,
verschenen in het vijftientwintigjarig-jubileumboek 'Samen kerk zijn' en
'Informatiegids van de parochie, 1999'.*

‘Van buiten speels,
maar met allure...’

De kerk en haar inrichting

De kerk en haar inrichting is voornamelijk tot stand gekomen onder de bezielende leiding (en misschien wel sturing) van pastoor-oprichter Lutz. Hij had een duidelijke kijk op hoe het gebouw en de inrichting er uit zou moeten zien. In het hoofdstuk ‘Enige herinneringen van de pastoor-oprichter’ (in het boek ‘Samen kerk zijn’, verschenen bij het vijftiengjarige jubileum in 1982) verhaalt hij hierover op smeulende wijze.

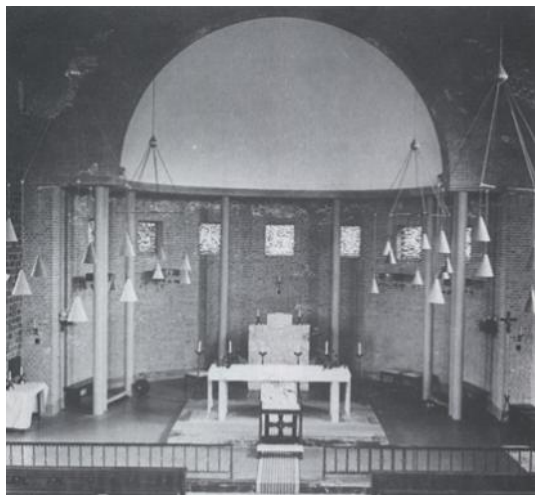
Het kerkgebouw

Het kerkgebouw is ontworpen door ir. Piet Starmans uit Utrecht. Pastoor Lutz had deze jonge architect persoonlijk geselecteerd, omdat hij van mening was dat ‘deze jongens’ ook aan de bak moesten kunnen komen, maar vooral ook omdat hij zelf enige inspraak in het ontwerp wilde hebben. Hij stelde twee belangrijke voorwaarden aan het ontwerp:

- in het vrij weelderige Bennekom moest het uiterlijk van de kerk enigszins doen denken aan een buitenverblijf of bungalow voor God;
- inwendig moest enige uitdrukking gegeven worden aan de binding die er bestaat tussen volk en priester.

De gewenste speelsheid kan men terugvinden in de asymmetrie van het gebouw; de verbondenheid tussen volk en priester wordt vertolkt door de vrijwel ononderbroken eenheid tussen schip en priesterkoor. Ze liggen met elkaar in één vloeiende lijn.

Goed beschouwd was voor de Bennekomse parochie een kerkgebouw van klein formaat voldoende, maar de architect wenste dat het gebouw toch een bepaalde allure zou hebben en die vond hij door de gevel te verlengen met een uitgebreide doopruimte (links) en een ruime ontmoetingsgelegenheid (rechts). In de loop der jaren is het dopen verplaatst naar de kerk zelf; de voormalige doopruimte wordt nu onder andere gebruikt als crèche en voor de parochie-

‘... en als een feest-
zaal van binnen.’

wacht (Torenzaal).

De binnenruimte van de kerk moest ervaren worden als een *feestzaal*, in aansluiting op de Schrifttekst (Marcus 14:14): “*De Meester laat vragen waar is de zaal voor Mij waar ik met mijn leerlingen het paasmaal kan houden? En hij zal U dan een grote bovenzaal laten zien*”. Het priesterkoor moest ‘een troonzaal voor de Heer van de Kerk’ zijn. Daarom ontwierp Starmans een halfcirkelvormige ruimte met een triomfboog, een statige zuilengalerij en op de achtergrond een overkoepelde concha (schelpvormig bouwstuk) waaronder de troon van de Heer zou komen te staan.

De vloer van het priesterkoor

De vloer bestaat uit een wijde, grijze tegelvloer die geïllumineerd is met 700 glasmosaïekjes in elf verschillende kleuren. Hiermee werden twee bijbelteksten uit het boek Openbaring verbeeld: “*En vóór de troon was een glazen zee, gelijk kristal*” (Openbaring 4:6) en “*De grondvesten van de muur der Stad waren met allerlei kostbare stenen gesierd: jaspis, saffier, chalcedon, smaragd ...*” (Openbaring 21:19). De grijze tegelvloer verbeeldt de zee en de 700 glasmosaïekjes de versierde grondvesten van de muur der Stad.

De verlichting

Op het priesterkoor hangen tussen de voorname zuilen rondom het altaar vier kopergeslagen kronen — vakwerk van Lex Ernste. Deze kronen fungeren tijdens de dienst als *feestverlichting*.

In de achterwand van de absis en concha zijn zeven kleine ramen geplaatst die zijn voorzien van prachtig glas-in-lood.

De glas-in-lood ramen

Vaak zien we in priesterkoorramen voorstellingen die betrekking hebben op de Calvarieberg of op het offer van Abraham en dergelijke, maar *déze* ramen wilde pastoor Lutz graag zien als *een omschrijving van Christus’ persoonlijkheid*.

Koppige kerkklok weet van geen ophouden

Elk jaar op 4 mei worden even voor acht uur 's avonds de kerkklokken geluid. Ter voorbereiding van de twee minuten stilte; dodenherdenking. Kwart voor acht begint men met luiden, en het is de kunst om precies een kwart minuut voor acht te stoppen. Als de klok dan uitgeslingerd is, en dus geen geluid meer geeft, is het precies acht uur. Precies op tijd voor de twee minuten stilte.

Zo ook een bewuste avond waarvan we het jaar niet meer precies weten. Pastoor Severt zette de klok aan — tegenwoordig gaat alles elektrisch, dus hij hoefde niet aan het klokkentouw te hangen — en deze begon stemmig te beieren.

Na een kwartier geluid te hebben zette de pastoor de klok uit om — inderdaad — precies vijftien seconden voor acht uur. De motor die het klokkentouw aanstuurt stopte en de klok maakte nog een aantal slingerbewegingen voordat deze uiteindelijk zweeg.

Althans, dat was de bedoeling!!! Echter, door een of ander elektrisch mankement bleef de motor dit keer draaien en klok beierde vrolijk door. Terwijl alle klokken in de omgeving de een na de ander zwegen bleef ons klokje doorkleppen. En dat terwijl aan de overkant van de kerk al de 'Last Post' klonk. Pastoor Severt raakte in paniek, drukte op alle knoppen, rende naar de controlekast, drukte daar op alle knoppen, maar niets mocht baten. De twee minuten stilte waren al begonnen. Hoezo stilte? Ons klokje bleef vrolijk doorkleppen. Met een noodspurt vloog de pastoor naar de knoppenkast en rukte in één beweging alle knoppen eruit. Gelukkig, de spanning ging er af en de klok stopte met slingeren. En net voordat de twee minuten stilte teneinde waren en het Wilhelmus begon, stopte ook ons klokje met kleppen.

Peter Wijngaard, Bennekom

‘Omdat Diens Wezen, en Diens Taak zó groots, en tevens zó verscheiden is, is een *grijpbare omschrijving* in feite ondoenlijk’, aldus pastoor Lutz. Daarom zijn symbolen gebruikt die verwijzen naar facetten van de Christusfiguur:

— **De pauw** verliest ieder jaar de staartveren, maar herkrijgt ze in de lente. Daarom werd de pauw tot symbool voor de opstanding van Christus (lente/Pasen).

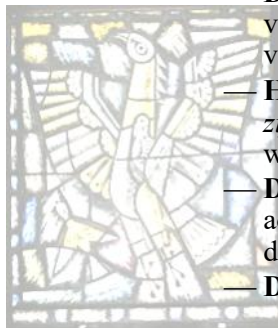
— **De slang** (uit Numeri 21:8): “*Giftige slangen beten de Israëlieten, waaraan ze stierven. Jahweh sprak tot Mozes: Maak zo'n giftige slang en zet die op een paal. Iedereen die gebeten is, en er naar opziet, zal in leven blijven.*” Daarom werd de slang gekozen tot symbool van de zondevergevende kracht van Christus.

— **De feniks** is een fabeldier dat 500 jaar oud kon worden en dan weer in het vuur verjongd werd. Symbool van de eerst lijdende (vuur) en daarna weer verrijzende Christus.

— **Het lam** (uit Jesaja 53:7): “*Hij werd gefolterd en diep vernederd, maar heeft zijn mond niet geopend, zoals een lam dat ter slachting geleid wordt.*” Zo werd het lam tot symbool van de schuldeloosheid van de Heer.

— **De adelaar** voert zijn jongen op zijn rug de zon tegemoet. Daardoor werd de adelaar de verwijzing naar Christus, die ons eveneens naar de Zon (God) draagt.

— **De eenhoorn** is wederom een fabeldier dat zich pas liet vangen wanneer het

de kop neer kon leggen in de schoot van een maagd. Zo werd de eenhoorn tot symbool van de maagdelijke geboorte van Christus.

- **De pelikaan** pikt met zijn snavel de eigen borst open en wekt met zijn eigen bloed zijn dode jongen weer tot leven. Zo werd de pelikaan tot symbool van de offervaardigheid van Jezus Christus.

De fraaie glas-in-loodramen zijn getekend door Antoon Heijn en werden gebrand in de ateliers van Mengelberg (waar ook de ramen van de voorgevel en de zijgevels zijn gemaakt).

Altaar opstelling

Er is gekozen voor een zogenaamd *tafelaltaar*, ter herinnering aan het Laatste Avondmaal. Voor de gewenste eenheid tussen gelovigen en voorganger is het geplaatst op de vóórrand van het priesterkoor. De marmersoort is *Rosé Aurore* (morgenrood), natuurlijk omwille van de symboliek: Maria, onze patrones, wordt immers in de kerkelijke taal soms 'Morgenrood' genoemd, omdat het morgenrood de *komst van de zon* aankondigt.

Het tabernakel (Heilige Reserve) is in het middelpunt van de concha geplaatst. Het heeft als onderbouw een rotsgesteente, stoelend op een tekst van Paulus in 1 Korinthe 10:4: "*En zij dronken allen uit een geestelijke rots die met hen meeging, en die rots was de Christus*". De tabernakelbekleding, versierd met rozenkwarts-stenen, is van de hand van A. Dresmè.

Het Mariabeeld

Het Mariabeeld is ontworpen als een zogenaamd functioneel beeld. Maria mocht geen 'eindpunt' zijn van onze devotie, maar zij moet ons dóórverwijzen naar de Heer van de Kerk, haar Zoon. Omdat onze parochie toegewijd is aan Maria Virgo Regina — Maria, Maagd, Koningin — is zij uitgebeeld als een jonge vrouw van koninklijke allure.

Het beeld is ontworpen door kunstenaar Piet Jungblut. Hij had voor zich zelf

De installatie van pastoor Lutz op 4 november 1957.

De allereerste viering in de gloednieuwe kerk.

als leidraad: “Ik ga géén Maria maken die met allerlei dure gewaden en sieraden er als een koningin uitzielt, maar ik ga een vrouw maken die als vorstin herkenbaar zal zijn enkel en alleen door haar gestalte, haar houding, haar allure.”

De beeltenis geeft een ‘koninklijke jonge vrouw’ weer, met een eenvoudig diadeem en scepter (eindpunt een lelielknop), als het ware levend in deze eigen tijd. Haar hand wijst dóór naar de Troon, waardoor haar eigen woord, dat zij sprak op de bruiloft te Kana, opnieuw herhaald wordt: *“Doet maar wat Hij u zeggen zal!”* (Joh. 2:5).

De goedkeuring van het ontwerp heeft nogal wat voeten in de aarde gehad. De Bisschoppelijke Liturgische Commissie keurde het aanvankelijk niet goed. De kunstenaar zou in overleg met de architect een gewijzigd ontwerp in moeten dienen. Na intensief lobbywerk is het oorspronkelijke beeld uiteindelijk toch goedgekeurd.

Afsluiting van kerkship en priesterkoor

Toen de kerk ontworpen en gebouwd werd in 1957 was het priesterkoor nog een ‘verboden plek’ voor gewone parochianen. De vanouds verschuldigde eerbied aan ‘het Heilige der Heiligen’ eiste een zekere afsluiting. *“De plek waarop gij staat is heilige grond”* (Exodus 3:5). Maar om de binding tussen gelovigen en priesterkoor zoveel mogelijk te handhaven, werd gekozen voor een zeer laag koorhek met een brede middenopening. De kunstenaar Harry de Groot droeg zorg voor ontwerp en uitvoering van deze sierlijke smeedijzeren afbakening.

Het voordraagkruis

Het voordraagkruis staat rechts van het priesterkoor bij de doopvont. Het wordt tegenwoordig niet vaak meer gebruikt, voornamelijk nog bij begrafenissen. Het is gebaseerd op het ‘koningskruis der oudheid’. Uitgaande van Psalm 96: *“Deelt aan de volken mede dat de Heer Koning is”*, werd de Christus meestal afgebeeld als een stáánde persoon, met een tunica (opperkleed) omhangen en voorzien van een koningskroon. Na de twaalfde eeuw werd deze koningsbeeltenis verdrongen door een uitbeelding van de lijdende Heer.

Het uit ebbenhout en koper vervaardigde herkenningsteken werd gemaakt door Piet Jungblut.

De zaaltjes

In de jaren waarin de bouwopdracht werd verleend (1956), stonden de artikelen in theologische en literaire tijdschriften bol van de ‘parochie als gemeenschap’. Die gemeenschap, het ‘samen Gods volk zijn’ moest in ‘ruimten’ tot uitdrukking kunnen komen. Daarom zijn er aan de kerk twee ruimten bijgebouwd: een ‘samenkomstruimte’ en een ‘grote doopkamer’.

De ‘samenkomstruimte’ is de huidige parochiezaal. Hier wordt elke zondag na de dienst koffie, thee en voor de kinderen limonade geschonken. Hoewel de ruimte niet overdreven groot en de inrichting eenvoudig is, vormt het zaaltje een belangrijk, misschien wel onmisbaar, onderdeel van onze kerk. Voor veel parochianen is deze ontmoetingsruimte erg waardevol. Er zijn zelfs parochianen uit Ede en Wageningen die juist vanwege deze gezelligheid naar de kerk in Bennekom komen.

De ‘grote doopkamer’ wordt niet meer als zodanig gebruikt. Tegenwoordig worden deze ruimten — de huidige torenzaal en toren — gebruikt als crèche, voor lezingen en cursussen, als werkruimte voor de parochiewacht en als opslagruimte.

Hoewel het dopen inmiddels is verplaatst naar de kerk, is het aardig om stil

De pastoor reed achteruit...

Wim en ik zijn op 9 augustus 1956 in Bennekom komen wonen. Er was nog geen school en geen kerk. Op zondag gingen we in café Bothof naar de kerk. Vreemd als je beiden uit een katholiek dorp komt. We waren aanwezig bij de eerste-steenlegging van het nieuwe kerkgebouw. Wim was de ‘vaste’ chauffeur van pastoor Lutz. We hadden een Volkswagen Kever en pastoor Lutz moest bedelpreken houden, meestal in de Betuwe. Zo werden we al vroeg betrokken bij opbouw van de kerk.

Ook mevrouw Gorris maakte dankbaar gebruik van onze auto. Voor de versiering van de kerk vroeg ze of Wim bloemen wilde halen bij familie in Vleuten en het Westland. Niet naast de deur, maar het was alleen voor bijzondere gelegenheden.

Zelf ben ik met enkele andere dames gevraagd door pastoor Reinhard om een kinderdienst te starten. Met hulp van enkele dames van de NPB die al langer kindernevendiensten verzorgden, zijn we van start gegaan.

De zondag van Allerheiligen is me het meest bij gebleven. Kinderen met namen van bekende heiligen, zoals bijvoorbeeld Maria, Johannes en Nicolaas, mochten vertellen over hun heilige. Ze stonden als beelden gekleed op een verhoging; een heel leuk schouwspel. Helaas heb ik er geen foto's van...

De laatste dag van de jeugddriedaagse voor groep 8 (toen klas 6) was er meestal een sterrit; een speurtocht per auto. Eén groepje kinderen had pastoor Reinhard als chauffeur. Dat was altijd lachen. Sommige stukken van de route reed hij achteruit! Op die manier maakten ze minder kilometers en werden winnaar!

Bep van der Knaap – de Ruijt, Bennekom

Eén van de eerste dopen, in de lager gelegen doopkapel.

te staan bij de symboliek van het oorspronkelijke ontwerp. De huidige torenzaal diende slechts als waardige ‘ontvangstruimte’ waar de aanvangsplechtigheid plaatsvond. Voor de daadwerkelijke doop daalden de dopeling, ouders, peter, meter en celebrant af in de eigenlijke doopkapel. Deze bevond zich op een lager niveau, onder de huidige toren. De afdaling had een symbolische betekenis: vroeger daalden de dopelingen vanaf de hoger gelegen oever af naar de rivier en lieten zich daar onderdompelen in het stromende water.

De doopvont — een waterbron die opborrelt ten eeuwigen leven — is ontworpen door Lex Ernste te Tiel. Hij ontwierp ook de oorspronkelijke glasfiguren op de ramen (bloemen, vogels, vissen, sterren) in de doopruijme, die verwezen naar het ‘aards paradijs’. Dit heeft echter de tand des tijds niet doorstaan.

Het wandkleed ‘De goede Herder’

Rechts van het priesterkoor hangt een prachtig wandkleed waarop Jezus als liefdevolle en goede herder wordt afgebeeld. Het is destijds aangeschaft als alternatief voor een Heilig-Hartbeeld, dat zeker duurder zou zijn dan de beschikbare zeshonderd gulden. Bij het ontwerp werd de kunstenaar, Louis Dusée, geleid door drie kernteksten uit Joh. 10: *“hij trekt voor hen uit”*; *“de schapen zullen weiden vinden”* en *“ik heb hart voor mijn schapen”*.

De herder moest in het geheel als dominerende figuur worden uitgebeeld, in aansluiting op psalm 18:6: *“als een juichende reus doorloopt hij zijn baan”*.

Rechts op het kleed zijn huizen (de bewoonde wereld) afgebeeld. Van hieruit trekt een kudde schapen het open veld in, achter Christus aan. Ook het zwarte schaap is erbij. De kudde wordt gevoerd naar de grazige weiden van het nieuwe Paradijs, in de linkerhoek van het doek gesymboliseerd door een idyllisch landschap en een gouden zon. Onder in het doek staat de hoofdbedoeling van Jezus’ komst naar onze wereld ingeweven: *“Ik ben gekomen opdat ze leven en overvloed hebben”*. De meditatiedoek is ontworpen door Louis Dusée en vervaardigd door Riet Kemp uit Vreeswijk.

De toekomst

We kunnen gerust zeggen dat in de vijftiger jaren onze kerk ontworpen is met

een duidelijke kijk op de toekomst. Dat neemt niet weg dat in de eenentwintigste eeuw onze manier van vieren is veranderd en het kerkgebouw voor veel meer dan alleen de Eucharistie dient. Volgens sommigen zijn bepaalde elementen van deze kerk gedateerd. Daarom zijn er al diverse commissies in het leven geroepen die de huidige inrichting onder de loep hebben genomen en met voorstellen tot verandering zijn gekomen. Deze voorstellen worden door de parochianen met wisselend enthousiasme begroet en hebben bij het verschijnen van dit boek (eind 2007) nog niet geleid tot wezenlijke aanpassing van gebouw en interieur.

“Ik ben gekomen opdat ze leven en
overvloed hebben.”

*Vrij naar “Enige herinneringen van de pastoor-oprichter”, van P. Lutz,
verschenen in het vijftiengjarig-jubileumboek ‘Samen kerk zijn’.*

Terug in de Tijd: Hoe praktisch een opklapbaar altaartje kan zijn

Vijftig jaar geleden. Een halve eeuw! Veraf en toch weer zo nabij. Zeker als je de herinneringen weer gaat oprakelen.

In de 2e helft van het jaar 1950 ging een jongen uit het West-Friese dorp Spanbroek, gelegen in Noord-Holland, naar het — zoals dat toen in die tijd genoemd werd — ‘verre’ Ede, om daar te gaan werken. In de weekenden — ik was in de kost — ging ik de omgeving verkennen om voor de toekomst de keuze te maken in welk dorp we zouden gaan wonen. Het werd Bennekom. Een lief en rustiek dorp met een nog ongerepte natuur, met landwegen en zandweggetjes.

In mei 1953 trouwden we en kwamen we op de Margrietlaan te wonen. Als goed katholiek ging je zondags naar de kerk. Dat was de Heilige Antonius parochie in Ede. Naar Wageningen gingen we vooral in de zomer, want daar begon de vroegmis om 7.30 uur. Dan had je nog een lange zondag voor de boeg.

In die tijd werd ook begonnen met een kerkdienst in de zaal van café Bothof. Het enige café dat in het protestantse Bennekom op zondag opening. Op zaterdagavonden vond er nogal eens een bruiloft of feest plaats. Op zondagsmorgen konden we dat nog ruiken. Kapelaan Fennis uit Ede ging voor. Ik meen me te herinneren dat het om de veertien dagen was. In de zaal was een kistkoffer waaruit het altaar dan te voorschijn kwam, heel ingenieus gemaakt.

In die tijd werd er een bouwpastoor aangesteld om de realisatie van een nieuwe kerk te begeleiden. Het was pastoor Lutz uit Arnhem, kapelaan van de Eusebiuskerk. Zijn eerste taak was het bij elkaar brengen van de benodigde financiering. Hij kreeg toestemming om in het dekenaat Elst bedelpreken te houden. De parochies daar werden gevraagd om de te bouwen

Koster De Lange met op de achtergrond het schuurtje waar het oud papier werd opgeslagen.

kerk in Bennekom te adopteren. Tegelijkertijd kwamen in Bennekom de parochieactiviteiten op gang. De mannen hielpen met het klaarmaken van de kerkzaal in café Bothof — zoals stoelen klaarzetten en de kachel aanmaken in de winter — en met het verzamelen van oud papier en oud ijzer. We hebben wat opgehaald samen. Het bracht toen nog een leuke prijs op. Wat was opgehaald werd opgeslagen in een schuur bij de familie De Lange — waar nu de C1000 staat. De heer De Lange was onze eerste kosten.

De vrouwen kwamen bij elkaar in de paramentenclub. De paramenten — de kleden die tijdens de mis gebruikt werden op bijvoorbeeld het altaar — werden door hen gemaakt en onderhouden. Mevrouw Gorris had hierbij de leiding. Zij bleek op meerdere terreinen van goede huize. Zij was de enige met een gereserveerde zitplaats in de kerkzaal. Uit de paramentenclub ontstond later het Katholieke Vrouwen Gilde in Bennekom. Door een aantal mannen werd een koor gevormd onder leiding van de dirigent van de H. Antonius parochie. In ons huis aan de Margrietlaan werd geoefend om de gregoriaanse en wisselende gezangen ons eigen te maken. Wij hadden namelijk een piano in huis. Johanna, mijn vrouw, speelde in de kerkzaal Bothof op een traporgeltje en dat was werken hoor. Maar ze kreeg er geluid uit.

Bouwpastor Lutz kwam ons van tijd tot tijd bijpraten over de vorderingen. Hij vertelde ons dan hoe de mensen in de Betuwe enthousiast meedachten en goederen en geld schonken voor hun adoptiekerk. Pastoor Lutz had z'n intrek genomen aan de Prins Bernhardlaan bij de familie van Egmond. Wij mochten hem vele keren welkom heten bij ons thuis. Hij was een bevlogen, kunstzinnig en bijzonder mens, die zich volledig inzette voor de taak die hij op z'n schouders nam.

Hoogtepunten in de begintijd waren de eerste steenlegging op 10 maart 1957 door deken Mulder van dekenaat Elst, de kerkconsecratie op 3 november 1957 door de aartsbisschop, monseigneur Alfrink en de installatie van pastoor Lutz op 4 november 1957 door deken van Rossum in de spiksplinternieuwe Maria Virgo Regina kerk. Pastoor Lutz werd niet lang daarna geroepen naar Winterswijk. Hij liet ons een 'schuldenloze' kerk achter, vol met symboliek die hem zo eigen was.

Pastoor Willigenburg volgde pastoor Lutz op, daarna kwam Pastoor Reinhard en toen Pastoor Severt. Daarna kwamen pastor Ben Piepers en pastor Cathrien Meuwissen. De parochiegemeenschap is nog steeds levendig dankzij de vrijwilligers die zich daarvoor inzetten.

Ook vele persoonlijke momenten — vrolijke en verdrietige — zijn verbonden met de Maria Virgo Regina kerk in Bennekom: zoals de doop van onze dochter Marianne in 1959, de kerkelijke inzegening van haar huwelijk in 1985, de viering van ons 40-jarig huwelijk in 1993 en het overlijden van mijn geliefde en dierbare Johanna in 1996.

Tot slot. Als respect naar al diegene van deze parochiegemeenschap die er niet meer zijn en die zich op welke manier dan ook hebben ingezet en hun talenten hebben gebruikt, wil ik onze dank uitspreken naar hun nabestaanden voor hun bijdrage aan de parochiegemeenschap van de Maria Virgo Regina kerk in Bennekom. Ik wens al diegene die zich nu inzetten voor deze parochiegemeenschap heel veel sterkte en succes toe voor de toekomst.

Cor Koomen, Hoogwoud

Vorbereiding. |

Een vooruitziende blik

Het boek dat uitgegeven is bij het vijftiengjarige bestaan van de parochie eindigt met een hoofdstuk 'Samen kerk zijn, 1957-1982 en verder', geschreven door J. Gardeniers en W. Mosch. Dat de schrijvers een vooruitziende blik hadden, blijkt uit de nu volgende passages.

“Een belangrijk element van de veranderingen is de verschuiving van het verantwoordelijkheidsbesef van alleen of vooral de pasto(o)r naar een verantwoordelijkheid van de hele parochiegemeenschap. Tot voor kort werd de parochie gezien als ‘een zaak van de pasto(o)r’, als eerstverantwoordelijke voor alles wat met kerk-zijn te maken heeft. Van de priester-pastor werd een aanbod verwacht van verkondiging, liturgie, pastoraat etcetera.

Gestimuleerd door het laatste concilie wordt steeds meer gezien dat de kerk ten diepste een zaak is van de hele parochie, dat de kerk onze zaak is. Het volk van God is zelf verantwoordelijk voor de kerkelijke gemeenschap die het samen vormt. Mede onder invloed van de ‘noodsituatie’ dat het pastoresbestand sterk afneemt, groeit het besef dat de kerk dáár vorm krijgt, waar gelovige mensen hun verbondenheid en gemeenschappelijke verantwoordelijkheid samen beleven en vieren. Dat is in eerste instantie in hun eigen parochie. Dit besef dat wij zelf samen de kerk zijn, heeft een aantal konsekventies voor de taken van en in de parochie”

“De spreiding van de verantwoordelijkheid komt tot uiting door taken voor eigen rekening te nemen op het gebied van bestuur en pastoraat (diakonie, caritas). Maar ook op gebieden die tot voor kort exclusief priesterlijk terrein leken zoals liturgie en catechese. Aandacht moet gegeven worden aan vragen rond de plaats van de kerk in de samenleving: vragen rond oorlog en vrede, rond de

derde wereld (bijvoorbeeld tot uiting komend in vastenactie, memisa etcetera). Een konsekwentie van de toegenomen verantwoordelijkheid van de hele parochie en de daaruit voortkomende spreiding van taken, is de noodzaak van vorming en toerusting op velerlei terrein”

Inderdaad is er in 2007 sprake van spreiding van taken en toegenomen verantwoordelijkheid voor parochianen. Er is een intensieve samenwerking ontstaan tussen pastores en parochianen (vormgegeven door onder andere de pastoraatsgroep en vele andere werkgroepen). Daardoor is de verbondenheid binnen onze parochie blijven bestaan en zijn we nog steeds ‘samen kerk’.

Ook de toerusting is steeds beter geworden. Vele parochianen hebben de toerustingcursus of de pastorale school gevolgd; de parochie heeft hier alleen maar baat bij. Hoe dit allemaal tot stand is gekomen is beschreven in het volgende hoofdstuk.

In het jubileumboek uit 1982 spreken beide schrijvers nog een wens (of misschien wel advies) uit. We weten nu dat de tijd anders heeft bepaald.

“Dit nieuwe besef van een veranderde opdracht en taak van de kerk en de daarmee gepaard gaande veranderingen binnen en buiten de parochie, roept bij veel mensen ook vragen op; vragen die zich toe kunnen spitsen op de verwachting ten aanzien van het beschikbaar zijn van gewijde priesters; vragen over de toenemende vervreemding van velen van de kerk en haar liturgie en catechese; vragen rond het verdwijnen van het contact binnen de parochie, dat ten onder dreigt te gaan in steeds wijdere kringen van kommunikatie naar buiten; vragen over het zich al dan niet uitspreken van de kerk over vraagstukken van oorlog en vrede en derde wereld; vragen over de plaats van jong en oud binnen de kerk.”

Om een antwoord te vinden op deze vragen zullen de kerkgemeenschappen klein en overzichtelijk moeten zijn. Dan kan men elkaar kennen en concreet proberen te delen in elkaars (geloofs)leven. Ook als in de naaste toekomst eigen pastores voor iedere parochie als zodanig gaan ontbreken, lijkt het niet de juiste weg om zonder meer tot samenvoeging van parochies over te gaan...

Huisbezoek van pastoor Reinhard: een lach en een traan

Vroeger was het een goede gewoonte van pastoor Reinhard om af en toe op huisbezoek te komen. Ik herinner me dat als gezellige momenten. Behalve die ene keer.

In de jaren zeventig was het ‘trimwieltje’ populair. Ook wij hadden thuis zo’n ding en ik zou hem wel even demonstreren. Dat ging niet goed; het wieltje schoot onder mij vandaan en ik viel plat op mijn gezicht: tand door de lip en veel bloed. En pastoor Reinhard... hij kwam niet meer bij van het lachen!

Later heeft hij hiervoor nog vaak zijn excuses aangeboden. Dat was niet nodig, want het was hem allang vergeven. Maar vergeten zal ik deze herinnering aan hem gelukkig nooit.

Hans Westendorp, Bennekom

Bouwen aan de toekomst.

Inmiddels zijn wij met tien andere parochies samengegaan in het parochieverband Veluwe-Rijn. Gelukkig is onze Bennekomse parochie toch nog ‘klein en overzichtelijk’. Wat het effect van het samengaan op de langere termijn zal zijn, weten we pas over vijftig jaar.

*Peter Wijngaard
Hans Westendorp*

1982-2007: Naar een gemeenschap op eigen benen

2

“'Goed' is wat de kudde samenhoudt. 'Slecht' wat haar ontbindt.”

FRIEDRICH NIETZSCHE

In dit en het volgende hoofdstuk beschrijven we de laatste vijftientig jaar van parochie Maria Virgo Regina. We doen dit niet in de vorm van een doorlopende chronologische reeks van gebeurtenissen. Ook zien we zoveel mogelijk af van het noemen van namen. Het zou een te omvangrijke opsomming worden. Er zijn zoveel mensen die op allerlei gebieden hun bijdragen hebben geleverd aan het opbouwen en in stand houden van de parochie. Met z'n allen hebben we, elk op zijn of haar eigen wijze, ons steentje bijgedragen en zijn we van onschatbare waarde voor onze parochie.

Een kudde
onderweg

De afgelopen vijftientig jaar zijn er dingen gebeurd, hebben we een aantal belangrijke stappen gezet en zijn we *milestones* gepasseerd, die van belang zijn op onze weg ‘naar een geloofsgemeenschap op eigen benen’ of, anders gezegd: een kudde onderweg ‘van geleid naar zelfredzaamheid’. Aan een aantal markante punten op deze tocht gaan we aandacht besteden en aldus zal er in grote lijnen een beeld ontstaan van hoe we ons de afgelopen vijftientig jaar als geloofsgemeenschap hebben ontwikkeld.

Het vertrekpunt vormt de vooruitblik die in 1982 bij het vijftientigjarig jubileum van de parochie is achtergelaten. Het afnemen van het aantal pastores was toen in volle gang en zou zich nog sterker gaan voordoen. Het antwoord hierop zou moeten zijn ‘samen kerk zijn’ en ‘samen verantwoordelijkheid nemen’. De activiteiten van de parochie zouden zich moeten richten op gemeenschapsopbouw, op vorming en toerusting, op het neerleggen van taken bij leken, zoals bestuur, pastoraat (diaconie, caritas), maar ook van taken, die tot dan toe exclusief tot het priesterlijke terrein behoorden, zoals liturgie en catechese.

Om dit allemaal waar te kunnen maken zou de geloofsgemeenschap klein en overzichtelijk moeten zijn; men moet elkaar kennen. En, indien straks de paro-

Viering van het vijftiengig-jarig bestaan van de parochie. V.l.n.r. mw. Huijberts-Bijvoet, pastores Lutz en Severt, paters Wulffelé en Koenen, en koster Van Brakel.

chie geen eigen pastor meer heeft, is het niet de juiste weg om parochies samen te voegen. Ook heeft de gemeenschap een goed bestuur nodig, dat alle aandachtsvelden binnen de parochie blijft coördineren en stimuleren.

Hoe profetisch deze vooruitblik in 1982 was, zal blijken na lezing van de beschrijving van de volgende vijftiengig jaar, die hier volgt.

Parochieopbouw: naar een gemeenschap van vrijwilligers

Het betrekken van leken bij het pastoraat is begonnen onder de stimulans van pastor Reinhard, eind zeventiger, begin tachtiger jaren. Vanuit Bennekom volgden toen al parochianen de toerustingscursus bij de Dominicanen in Huissen. Vlak voor het vijftiengigjarig jubileum in 1982 werd pastor Toon Severt benoemd tot pastoor van de parochie Maria Virgo Regina en deken van het dekenaat Wageningen, dat ongeveer samenviel met het huidige parochieverband Veluwe-Rijn. Als pastoor stond hij centraal in de parochie en alle lijntjes liepen via de pastorie.

Pastor Severt had een duidelijke visie over de toekomst van onze parochie. Door het almaar groeiende priestertekort moest rekening worden gehouden met een parochie zonder eigen pastor. De parochie zal meer en meer zelfredzaam moeten worden. Zeker een relatief kleine parochie als de onze, zal geen recht meer hebben op een eigen pastor. Pastor Severt zag het als zijn missie om de parochie Maria Virgo Regina gereed te maken voor een toekomst zonder eigen pastor. Deze toekomst was een feit, zodra hij met emeritaat zou gaan. Hij stimuleerde de inzet van leken in het pastoraat, het zelf verantwoordelijkheid nemen door parochianen en de parochieopbouw. Daarnaast bouwde hij bruggen tussen

de verschillende stromingen, die er bij zijn komst binnen de parochie waren. Onder zijn pastoraat is er meer eenheid binnen de parochie gekomen en is een sfeer gegroeid van 'met en voor elkaar'.

Er is vanaf halverwege de tachtiger jaren gestaag gewerkt aan de opbouw van de parochie. Het bestuur kreeg onder pastor Severt een steeds zelfstandiger rol. Na zijn vertrek in 1994 kwam het bestuur en beheer van de parochie via delegatie volledig bij het parochiebestuur te liggen. In de jaren tachtig werd ook de parochievergadering opgericht. Deze fungeert voor het bestuur als klankbord en overlegorgaan van de parochie en bestaat uit parochianen die daarvoor op persoonlijke titel worden gevraagd en door de bisschop benoemd.

Voor allerlei taken ontstonden in de loop der jaren werkgroepen. Dat kon gebeuren op initiatief van het bestuur, van de pastor of vaak ook op eigen initiatief van parochianen, die vonden dat er bepaalde nieuwe aandachtsgebieden binnen de parochie aan de orde moesten komen. Doordat er steeds meer taken bij vrijwilligers zijn komen te liggen is de parochie inmiddels uitgegroeid tot een grote organisatie van vrijwilligers. Op dit moment zijn zo'n 250 vrijwilligers actief in veertig werkgroepen.

Vanaf 1998 kent de parochie een vrijwilligersbeleid, dat erop is gericht de parochieorganisatie zo goed mogelijk te laten functioneren. Hierbij geldt als uitgangspunt: vrijwilligerswerk moet nuttig en effectief, maar ook leuk zijn en voldoening geven. Een tweede uitgangspunt is: er moet naar worden gestreefd de taken van vrijwilligers beperkt van omvang te houden. Meer schouders geven lichter werk en meer mensen voelen zich betrokken en verantwoordelijk. Een voorbeeld hiervan: tot 2000 had de parochie één koster, die elk weekend beschikbaar was. Nu zijn er zes, waarvan er vier beurtelings op zondag 'kosten'.

Om vorm te geven aan het vrijwilligersbeleid is er een werkgroep Vrijwilligersbeleid gekomen. Deze bewaakt de uitgangspunten en vervult de rol van smeermiddel in de organisatie door het oplossen van problemen, indien die zich binnen werkgroepen voordoen. Ook helpen ze bij het tijdig signaleren en het vervullen van vacatures en het werven van vrijwilligers.

Een pastor mag niet zomaar weg. Ludiek 'protest' van de gemeenschap bij het veertigjarig priesterfeest van pastor Severt.

Van één pastoor naar meerdere pastores

Bij het vertrek van pastor Severt in 1994 waren een paar zaken duidelijk: een eigen pastor zat er niet meer in en we moesten pastores gaan delen met de parochie in Wageningen, waar de pastoor ook wegging. De gezamenlijke wens van beide parochies aan deken Van 't Erve was: zendt ons een priester en een pastoraal werker. De priester bleek niet haalbaar en is er nooit gekomen. Wel twee pastorale werkers, pastor Ben Piepers in 1994 en pastor Cathrien Meuwissen in 1995. Een pastoraal werker was een nieuw verschijnsel in de parochie en zeker een vrouwelijke. In plaats van een priester stond daar opeens een door de bisschop gezonden jonge vrouwelijke voorganger in liturgisch gewaad. Nog nooit vertoond in onze kerk. Dat was even wennen.

Inmiddels zijn we door Cathrien Meuwissen en leden van de pastoraatsgroep al zo gewend geraakt aan vrouwelijke voorgangers dat, indien de paus 'ja' zou zeggen tegen 'de vrouw in het ambt', wij daar allang mee vertrouwd zijn.

Beide pastores kregen spoedig het vertrouwen van de parochianen. Zij waren officieel voor eenderde van hun tijd beschikbaar voor onze parochie en werden daarbij ondersteund door pater Hans Koenen. Op deze wijze was de pastorale zorg voor vele jaren goed ingevuld. Na tien goede jaren in de parochies van Bennekom en Wageningen stapte Cathrien Meuwissen per 1 mei 2005 uit het parochiepastoraat om elders pastorale taken op zich te nemen.

Ben Piepers ging per 1 januari 2006 over naar het pastorale team van het parochieverband Veluwe-Rijn om daar in een ruimer verband vorm te geven aan zijn profiel van liturgie en spiritualiteit. Hij bleef als basispastor voor onze parochie beschikbaar. Na 13 jaar met plezier voor de parochies van Bennekom en Wageningen gewerkt te hebben, verliet Ben Piepers per 1 september 2007 Veluwe-Rijn, om als dekenaal dienstverlener liturgie en catechese aan de slag te gaan in het dekenaat Gelderland-Oost.

Wat drastisch veranderde met het vertrek van de eigen priester en de komst van pastorale werkers, was het niet meer elke zondag kunnen vieren van de Eucharistie. In plaats daarvan heeft de parochie op gemiddeld drie van de vier zon-

Pastor Severt geeft de zegen bij
zijn afscheid in 1994.

dagen een woord- en communieviering, waarbij behalve pastores ook parochianen regelmatig voorgaan. Hoewel het gemis van de wekelijkse Eucharistie door veel parochianen wordt betreurd en door sommigen zodanig gevoeld dat ze ervoor naar buurtparochies gaan, kan de meerderheid van de parochianen zich goed vinden in de vorm van liturgie vieren zoals die na de komst van de pastorale werkers is gegroeid. Hierbij wordt gestreefd naar variatie in de liturgie, welke wordt ingevuld door verschillende koren en voorgangers. Hierdoor ontstaat een gevarieerd aanbod van vieringen en kan een breed publiek worden aangesproken.

Maar desondanks..., zolang onze Kerk een priesterkerk is, zal van hogerhand de plaats en de rol van de pastorale werkers ter discussie staan. Als parochianen kunnen wij een ideaal vóór ons zien van wekelijkse Eucharistievieringen in onze parochie, geleid door een inspirerende gewijde priester. Wij weten echter

Vrijwilligersbeleid: de tuinclub als eerste (en enige?)

De zeven Minderbroeders van het Maria Virgo Regina klooster komen op onder het reciteren van een pakkende litanie.

J: Wat dacht je wat. Zeg, hoe gaat het eigenlijk met de werkgroep vrijwilligersbeleid?

I: Nou Riet, Truus en ik zijn reuze actief hoor.

(Yel Ineke: Sanctus subito!

Daarna allen: Sanctus subito!)

We overleggen bijna elke maand. En we zijn net begonnen met het actualiseren van de taakbeschrijvingen van alle werkgroepen. Die taakbeschrijvingen zijn heel handig om te hebben als er gezocht moet worden naar nieuwe vrijwilligers.

J: Oh dat geloof ik zeker. Ik hoorde trouwens dat Wageningen zo iets nog niet heeft en de kunst graag bij ons wil afkijken.

I: Dat klopt, we hebben ze laatst het hele pakket toegestuurd ter inspiratie. Ze waren onder de indruk joh!

J: Goed zeg, maarre... hoe ziet zo'n taakbeschrijving er eigenlijk uit? Heb jij daar niet een voorbeeld van?

I: Nou ik zal ze er eens bij pakken. Eens even kijken... Hier heb ik de taakbeschrijving Liturgisch Beraad. Oh helaas... die is nog niet ingevuld. Nou dan even een andere. Catechese Beraad, Eh ja... die is ook nog leeg. Eens even verder zoeken... Ah, hier heb ik een goede:

De tuinclub heeft als doel / opdracht:

1. het onderhoud van het eigen terrein rondom het kerkgebouw, 2. het verfraaien van het terrein tijdens feestelijkheden, 3. het aanleveren van kerstbomen.

Hun activiteiten zijn: Op het kerkplein: berberishaag snoeien (3x per jaar), border langs hek schoffelen (5x), graskanten afsteken, plein onkruidvrij maken en vegen (3x).

In de pastorietuin: carpinushaag knippen (2x), prunusboom snoeien.

En dan volgt er nog een hele lijst wat er opzij, naast de zaaltjes, naast het fietspad en achter de kerk moet gebeuren.

Ze komen bij elkaar op de zaterdag voor kerst, de zaterdag na driekoningen, de zaterdag voor palmzondag, de zaterdag voor het parochieweekend, een zomerdag of -avond, 1 of 2x en in het najaar 1 of 2x.

ook, dat dit ideaal onbereikbaar is. Het is nu de vraag, hoe dicht we, met de beschikbare mogelijkheden, bij dit ideaal kunnen komen. Je kunt mikken op wekelijkse vieringen in onze parochie, geleid door een inspirerende pastoraal werker of toegeruste parochiaan. Je kunt ook mikken op wekelijkse Eucharistievieringen in een kerk elders, zoals het Bisdom voorstaat. Welke keuze brengt ons dan dicht bij ons ideaal? Met het oog op de blijvende vitaliteit van onze parochie en de betrokkenheid van parochianen bij de kerk, is in onze parochie gekozen voor wekelijkse vieringen in de eigen kerk, met als consequentie dat dit steeds minder vaak onder leiding van een gewijde priester zal zijn.

Vanaf 1994 is er geen priester meer verbonden aan onze parochie. Volgens het canonieke recht in onze Kerk is een priester de eindverantwoordelijke binnen een parochie. Dat zal voorlopig niet veranderen, hoe weinig priesters er nog zijn en hoe mondig en bekwaam wij als leken ook mogen zijn. Vandaar dat pater Hans Koenen in 1997 werd aangesteld als moderator en pastor Ben Piepers als coördinator. Een moderator is een priester die toezicht houdt en verantwoordelijk is tegenover de bisschop, wanneer de pastorale zorg over een of meer parochies aan verschillende pastores is toevertrouwd.

Pater Hans Koenen vulde zijn moderatorschap op een wijze en eigentijdse manier in. Hij gaf het parochiebestuur en de pastores het vertrouwen en liet alle

Parochiebeidsplan? Wa's dat?

Wat dacht je wat. Heb jij wel eens van een parochiebeidsplan gehoord?

Nee, wat is dat?

Ik weet het ook niet, maar ze praten er al een jaar lang over. En een drukte dat ze erover maken. Ze hingen zelfs stellingen op in de kerk en gingen met een beamer of hoe zo'n ding ook mag heten, projecteren in de koepel boven het altaar.

Heeft zo'n beleidsplan soms iets te maken met toekomstplannen? Hoe je parochie wilt zijn?

Ja... dat zou kunnen. Ze hebben diaconie bovenaan het lijstje gezet.

Diaconie...? Wat is dat?

Dat is kerkelijk jargon voor 'goed zijn voor elkaar'. Dus als jij mij tegenkomt vraag je aan mij 'Laurens hoe gaat het met je?' Als ik dan zeg 'niet al te beroerd' dan ga je doorvragen, anders loop je gewoon door.

Dat is dus diaconie?

Ja, dat is naar binnen gekeerde diaconie. Naar binnen gekeerd, omdat ik medeparochiaan ben en jij mij goed kent. Van een hogere orde is naar buiten gekeerde diaconie. Die richt zich op mensen in de wereld om je heen. Dat is veel moeilijker en eist meer oefening.

Dat staat dus allemaal in het parochiebeidsplan?

Jazeker, en nog veel meer. We willen in het parochiebeidsplan ook nog wat gaan regelen rond de beloning van vrijwilligers.

Vrijwilligers belonen, lijkt me heel goed. Maar hoe dan?

Iets in de sfeer van aflaten. Aflaten... waardevol, maar uit de tijd. Daarom denken we aan airmiles, die passen het best bij onze tocht naar het hiernamaals. Bijvoorbeeld voor elke vergadering een airmile erbij.

Wanneer komt dat parochiebeidsplan uit? Lijkt mij zo te horen een heel goed plan. Ik ben zo nieuwsgierig, ik kan bijna niet langer wachten.

Vrijwilligersavond 2001

zaken op bestuurlijk en organisatorisch gebied aan hen over. Een formule die uitstekend werkt in een parochie die zoveel mogelijk zelfstandig en zelfredzaam wil zijn. Vanaf het emeritaat van pater Hans Koenen in 2004 is deken Henk Janssen tijdelijk waarnemend pastoor geweest. Bij de start van het parochieverband Veluwe-Rijn op 1 januari 2006 werd pastor Wim van Essen, de enige priester in het pastorale team, pastoor van alle elf samenwerkende parochies. Hij delegeerde alle taken op bestuurlijk en organisatorisch gebied naar de parochievoorzitters, die voor de Kerk ‘vice-voorzitters’ blijven.

Een gemeenschap onderweg, ... met routeplanner

Een parochie is een gemeenschap die onderweg is. Om op koers te blijven zal tijdens de tocht af en toe een pas op de plaats moeten worden gemaakt en de vraag worden gesteld: hoe moeten we verder? Hoe zou de toekomst van de parochie eruit moeten zien? Het resultaat van zo'n bezinning kun je vastleggen in een parochiebeleidsplan, dat voor een bepaalde tijdspanne richtinggevend voor de parochie zal zijn.

Een beleidsplan is een bekend fenomeen binnen onze parochie. We hebben er al verschillende gehad. Het eerste stamt uit 1989 en had de opbouw en de organisatie van de parochie als centraal thema. In 1994 is dat beleidsplan vernieuwd. Toen duidelijk werd dat, na het vertrek van pastor Severt, er een toekomst zou komen zonder eigen pastor, moest in ieder geval de rol van de pastoraatsgroep opnieuw worden bekeken. Ook werden de taken en verantwoordelijkheden van de parochievergadering en van het bestuur duidelijker aangegeven en beter omschreven. Bovendien werden binnen de parochieorganisatie ‘beraden’ ingesteld om overleg en samenwerking tussen de werkgroepen te bevorderen. In zijn totaliteit was het plan vooral gericht op meer eigen verantwoordelijkheid, op een grotere zelfredzaamheid en eigen inzet van de parochianen.

Bij een terugblik rond de eeuwwisseling kon worden vastgesteld dat beide parochiebeleidsplannen goed hadden gefunctioneerd als richtsnoer voor beleid en uitvoering. Dankzij de inzet van pastores en vele vrijwilligers stond de parochie op dat moment goed op de rails. De pastorale bediening was goed ingevuld met twee pastores, die met de parochie in Wageningen werden gedeeld. Een aantal parochianen voerden pastorale taken uit en was hiervoor goed toegerust. De parochie had een heldere organisatie waarin pastores en vrijwilligers in nauwe samenwerking veel werk verzetten en tot allerlei nieuwe initiatieven kwamen. De financiële situatie was gezond.

In 2000 werd het initiatief genomen voor een derde parochiebeleidsplan. Bij

Buiten aan de koffie, bij het veertigjarig priesterfeest van pastor Severt.

dat beleidsplan werd ervoor gekozen dat we meer bezig zullen gaan zijn met de inhoud, de beleving en het in praktijk brengen van ons geloven en van ons kerk-zijn. Ook werd ervoor gekozen om het beleidsplan te maken in samenspraak met, en met inbreng van zoveel mogelijk parochianen. Niet alleen het resultaat, maar ook het proces werd belangrijk gevonden. In een tweetal goed bezochte parochieavonden werd een visie ontwikkeld over hoe wij parochie zouden willen zijn.

Deze visie geeft het ideaalbeeld van parochie-zijn, als in een droom. Maar een droom is nog geen werkelijkheid. In een volgende stap hebben de vele werkgroepen die in onze parochie actief zijn, zich afgevraagd hoe we dichterbij ons ideaal, onze droom, onze visie kunnen komen. Hierbij zijn vele goede en bruik-

Intiem en gezellig...

In augustus 1950 werd ik als officier geplaatst in Ede. Aangezien ik vrijgezel was, kreeg ik huisvesting (inkwartiering) op de Bovenweg in Bennekom. Op Zondags bezocht ik de H. Mis in 'zaaltje Bothof', via de zij-ingang.

Tijdens de Mis was het lopen op de bovenverdieping duidelijk hoorbaar. Ook het praten, gelukkig niet verstaanbaar.

Om zondags niet naar de kazerne in Ede te moeten gaan, ging ik die dag nogal eens eten bij de overbuurman, in het vrij vervallen hotel 'Neder Veluwe'.

In 1952 ben ik getrouwd en in Ede gaan wonen en kerken.

Door omstandigheden zijn mijn (inmiddels overleden) vrouw en ik in 1993 parochiaan in Bennekom geworden.

Inmiddels verdeel ik mijn aandacht tussen de Sint Antonius-parochie en de Maria Virgo Regina, ook financieel. Laatstgenoemde parochie is, in vergelijking met die in Ede, zo intiem en gezellig. Minder afstandelijk, onder andere door het inschakelen van kinderen bij de liturgie, door attent te zijn bij bijzondere persoonlijke gebeurtenissen. Hier ken ik diverse andere parochianen, mede door het koffiedrinken.

A.W. Tresling, Ede

bare ideeën naar boven gekomen. Aldus ontstond een parochiebeleidsplan voor de periode 2001-2006. Hierin staat voor zeven aandachtsgebieden onze visie omschreven, de te bereiken doelen en de activiteiten om die doelen te realiseren. De zeven aandachtsgebieden zijn: 1. diaconie, zorg voor onze medemens en heel de schepping; 2. geloofsverdieping en catechese; 3. vieren en liturgie; 4. pastorale zorg; 5. oecumene; 6. organisatie en management en 7. gemeenschapsopbouw en ontmoeting.

Kijken we in 2007 terug, dan kunnen we vaststellen dat ook het derde parochiebeleidsplan goed heeft gefunctioneerd als richtsnoer. Veel van de doelen en voorgenomen acties zijn gehaald en uitgevoerd. Op enkele punten is het echter totaal anders gelopen dan voorzien in 2001. Dit betreft de organisatie van de pastorale bediening en de samenwerking met de buurtparochies.

Samenwerken in parochieverband

In de organisatie van parochies is de laatste jaren veel veranderd. Parochies zijn, onder druk van het bisdom, in parochieverbanden gaan samenwerken of gefuseerd. Oorzaken van deze veranderingen zijn het groeiend tekort aan pastores (en in veel parochies ook aan vrijwilligers) en de terugloop van het ledental, waardoor parochies niet meer levensvatbaar zijn. De parochie Maria Virgo Regina maakt sinds 1 januari 2006 deel uit van het parochieverband Veluwe-Rijn, waartoe ook de parochies in Wageningen, Ede, Lunteren, Veenendaal, Rhenen, Renkum, Heelsum, Doorwerth en Oosterbeek behoren. De parochiebesturen in het Veluwe-Rijngebied hebben niet gekozen voor fusie, maar voor samenwerking met behoud van zelfstandigheid, eigen identiteit en kleinschaligheid van de parochies. Hierdoor blijven parochianen het meest betrokken en wordt de vitaliteit van de plaatselijke geloofsgemeenschappen het best gewaarborgd.

In het parochieverband Veluwe-Rijn zijn de parochiebesturen verantwoordelijk voor het beleid in de parochies. Vanuit de elf parochies heeft afvaardiging plaats naar het Bestuurlijk Overleg van het parochieverband, dat verantwoordelijk is voor wat parochies samen doen, zoals bijvoorbeeld het werkgeverschap van het pastorale team en de gezamenlijke vorming en opleiding. Het dagelijks bestuur is gelegd bij de Stuurgroep, die zijn mandaat ontleent aan het Bestuurlijk Overleg.

De Parochie als draagster van pastoraat

Vanaf 1 januari 2006 zijn pastores niet meer in dienst van een parochie, maar van het parochieverband Veluwe-Rijn. Nu de pastores meer op afstand staan, zijn parochies zelf meer verantwoordelijk voor het pastoraat. De pastoraatsgroep — een groep toegeruste vrijwilligers — heeft een centrale plaats binnen de parochie gekregen met als belangrijkste taak: coördinatie en aanspreekpunt zijn voor het pastoraat. Andere taken zijn: het delen van pastorale zorg met de

pastores en het uitvoeren van het pastorale beleid samen met pastores en vrijwilligers, het voorgaan in vieringen en het pastoraal bezoek. De parochie in Bennekom verkeert in de gelukkige omstandigheid dat er al bijna twintig jaar een pastoraatsgroep is die de beoogde rol vervult. Dat is een uitzondering. In veel parochies moet de pastoraatsgroep nog van de grond komen.

Pastores in een andere rol

Gezamenlijk hebben de elf parochies een regionaal werkend team van zeven pastores in dienst. De pastor staat niet meer centraal in de parochie, maar is zich in parochieverband meer gaan richten op het begeleiden en toerusten van vrijwilligers en zal, zodra in elke parochie een pastoraatsgroep functioneert, zelf minder uitvoerend pastoraat doen. Pastores gaan voor in liturgie en zijn beschikbaar voor persoonlijk pastoraat, maar ook vrijwilligers zullen deze taken in toenemende mate gaan vervullen.

Elke pastor verricht basispastoraat in twee tot vier parochies en heeft tevens een specialisatie of profiel: catechese, liturgie, diaconie of gemeenschapsopbouw. Vanaf 1 januari 2006 zijn Ben Piepers (tot 1 september 2007) en Hans Lucassen de vaste basispastores voor onze parochie. De andere pastores komen incidenteel langs voor ondersteuning van werkgroepen binnen hun profiel.

In de specialisatie of het profiel ligt de kans voor pastores om hun sterke kant meer te ontwikkelen en te benutten in de begeleiding van vrijwilligers. De pastor is niet langer een 'schaap met vijf poten', maar is een 'herder met een specialiteit'. De pastores werken samen in een team. Uitgangspunt is collegialiteit. Pastor Hans Lucassen is nu de teamleider. In het team is aandacht voor onder-

Ons Mariabeeld,
uitgebeeld door Mieke Konst.

Een terugblik op vijftig jaar parochie

Gijs en Mien Verkerk kwamen in juli 1958 vanuit Maarssen in Bennekom wonen. Alvorens wij een huis kochten, zochten wij eerst uit of er ook een Rooms-katholieke kerk was. Ja dus. Gijs ging voor informatie naar de pastorie, waar hij kennis maakte met pastoor Lutz. Zijn naam zei ons al veel, daar in onze geliefde Vechtstreek familie Lutz bekend was, onder andere in verband met de textielzaak in Breukelen. Jammer dat deze pastoor al spoedig verplaatst werd. Zijn opvolger pastoor Willigenburg was ook heel sympathiek en bovenal een echte herder en leidsman, een gelovig priester.

Wij kwamen te Bennekom wonen met drie kinderen aan de Kerkhoflaan. Daar werden nog twee kinderen geboren, Bernadette in 1959 en Theo in 1960. Beide zijn gedoopt in de doopkapel, nu het tweede zaaltje.

Van 1961 tot en met 1964 waren wij met ons gezin voor ontwikkelingssamenwerking in Marokko. Toen wij na drie jaar terug kwamen was er bij de kerk de eerste ontmoeting met pastoor Reinhard. Hij kwam heel hartelijk en vrolijk over, zodat mijn eerste gedachte was 'hij is vast pater Franciscan'. Omdat wij bijna burens waren leerden we hem beter kennen, daar hij bij een avondwandeling wel eens even aan kwam, deels ook omdat hij kindervriend was. Onze kinderen waren nog klein, en de jongste lag al in bed. Terwijl ik blij was dat er juist wat rust in de tent kwam, stapte pastor Reinhard binnen. Bij het horen van zijn stem kwamen de kinderen stevast naar beneden. Enfin, pastoor Reinhard sloeg dan wel eens op de trap treden om ze weer naar boven te 'jagen'. In de tijd dat de kinderen wat ouder werden, deed hij dat niet meer, maar toen de jongste dochter bijna tien was, vroeg zij: "Pastoor, als ik tien jaar word, wil je dan nog één keer op de trap slaan?" En dat gebeurde...

In gesprekken met hem bemerkten we nogal eens dat we niet over spanningen moesten praten. Als het hem niet beviel en hij rookte een sigaar, blies hij zichzelf in een aureool van rook. Hij heeft het niet altijd gemakkelijk gehad. Er veranderde ook zoveel in het kerkelijke gebeuren. Wij zelf hadden het er ook wel eens moeilijk mee, probeerden trouw te blijven aan principes en zoals Gijs vaak zei: *'ik richt mij vooral rechtstreeks tot het hoofdkantoor'*. Braaf uitgedrukt, tot onze Hemelse Vader.

Wij hebben ook veel steun ondervonden van de vele vrienden binnen de parochie, bij ziekte en familie gebeurtenissen.

Pastoor Severt heeft bijgedragen aan een onvergetelijke mooie viering in de kerk, toen we veertig jaar getrouwd waren. Toen het gouden feest al achter ons was, werd pastor Cathrien Meuwissen de voorganger. Wij zijn dankbaar om al deze leiders en de vele mensen die zich ingezet hebben om de Maria Virgo Regina parochie tot een levendige gemeenschap te houden.

Veel waardering ook voor de koren en hun dirigenten. Op naar een waardig feest.

Mien Verkerk-Venneman en Gijs Verkerk, Wageningen

Pastor Ben Piepers in een karakteristieke houding.

linge afstemming van het pastorale beleid, dat in samenspraak met de pastoraatsgroepen uit de parochies tot stand komt. Voor de pastores biedt zo'n team kansen om zich meer te richten op datgene waar hij of zij goed in is en plezier in heeft. Tegelijk kunnen teamgenoten in collegiaal verband elkaar inspireren en bevragen. Ze staan er als beroepskrachten samen voor. Nadeel is, dat een pastor in een vrij groot gebied functioneert. Dit kan afstand scheppen. Nabijheid en het vertrouwde gezicht zijn belangrijk in het pastoraat.

In het eerste jaar is de samenwerking binnen parochieverband Veluwe-Rijn goed op gang gekomen, met uiteraard wat aanloopproblemen. Besturen, pastores en vrijwilligers zijn 'over grenzen' aan de slag gegaan en ontmoeten mensen die hetzelfde nastreven en ook zeer gemotiveerd zijn om de lokale geloofsgeenschappen in stand en vitaal te houden.

Aad van Wijk en Leo van Broekhoven

Onze geloofsgemeenschap in de 21ste eeuw

3

*“Tien minuten per dag doorgebracht in gemeenschap met Christus,
ja zelfs twee minuten zullen de hele dag veranderen.”*

HENRY DRUMMOND

In 2007, het jaar dat de parochie Maria Virgo Regina vijftig jaar bestaat, zijn we een actieve geloofsgemeenschap die geleerd heeft op eigen benen te staan. Dat we zo actief zijn bewijst het grote aantal verhalen in dit hoofdstuk. Naast bijdragen van pastores, werkgroepleden, vrijwilligers en ‘gewone’ parochianen, vinden we hier ook bijdragen van voorgangers van ‘andere’ kerken in Bennekom. Uit hun artikelen blijkt dat we in bepaalde opzichten heel dicht bij elkaar staan. En dat we elkaars verschillen willen respecteren en van elkaar kunnen leren.

Het hoofdstuk is onderverdeeld in drie delen: deel 3.1 bevat de bijdragen van voorgang(st)ers van onze en andere Bennekomse kerken; deel 3.2 is een voortzetting van hoofdstuk 2 over de organisatie van onze parochie, maar nu in de huidige tijd; deel 3.3 bevat bijdragen van parochianen, al dan niet actief als vrijwilliger en/of werkgroeplid.

Onze voorgangers **3.1** aan het woord

God in
Bennekom

Schrijven over ‘God in Bennekom’ is als het maken van een folder over een kunstenaar, van wie het werk niet erg toegankelijk is en om wiens persoon ook een waas van geheimzinnigheid hangt. Ik kan beter vertellen over mensen in Bennekom en hun geloven in God, en preciezer: afgaan op mijn eigen waarne-

mingen in de parochie en in ontmoetingen met parochianen, die ik in de loop van de jaren heb leren kennen en mij lieten delen in hun geloofsverhaal of zoektocht.

Op het eerste gezicht heeft God het niet slecht getroffen in Bennekom. Er is een hartelijke en open parochie, waar veel mensen elkaar kennen en een sociale binding hebben. Het kerkgebouw is stijlvol, licht, soms zonovergoten, niet al te groot en toch ruim. En tegelijk roept het bij mij vaak ook iets op van een rommelig, maar gezellig vakantiehuis, waar een ontspannen sfeer hangt. Mensen komen er graag, vooral als er iets te vieren valt. Maar ook een dienst met een goed verhaal of stevige kost wordt gewaardeerd, als het maar niet te lang duurt en ook de lichte toets wordt geraakt. Er heerst veelal gemoedelijkheid: ontmoeting en aandacht voor elkaar is er belangrijker dan zwaar bomen of conflicten op de spits drijven.

Maria — naar wie de kerk vernoemd is — zit op haar houten stoel enigszins verhoogd achter het koor. Maar zij oogt geenszins uit de hoogte, eerder eenvoudig en charmant, bij gewone mensen. Zij houdt in haar ene hand een scepter, een stokje: is het een richtingwijzer, een maatstok om de kerk te laten zingen of de scepter van wijsheid en bezonnen meditatie? In elk geval symboliseert haar houding, gezeten op de stoel van oudsher, dat zij de zetel van wijsheid is. Duidt haar neergeslagen blik ook op innerlijk mijmeren?

Daartegenover wijst haar andere open hand naar Jezus, de Messiaanse mens, wiens verhaal klinkt in de liturgie en die ons uitnodigt en uitdaagt mens van God te zijn en telkens opnieuw te worden.

In de liturgie komt God ter sprake. De oude verhalen vertellen over Gods openbaring, zijn geschiedenis met mensen. Het zijn vaak wonderlijke verhalen, waarin mensen elkaar lief hebben en op de huid zitten, ruzie maken en vrede zoeken. Verhalen waarin God mensen uitnodigt, goede gaven schenkt, en achter zijn rug bedot wordt. Het zijn verhalen die vol menselijke trekjes zitten. En daarom in elke generatie opnieuw herkend worden en zeggingskracht hebben. God openbaart zich toch vooral als God van mensen, rijk aan liefde, trouw en ontferming.

In de vieringen wordt Gods aanwezigheid soms ook ervaren in stilte of in een lied. Er zijn van die indringende momenten, dat je het mysterie van zijn nabijheid, dragende kracht en bron van leven voelt of dichtbij vermoedt. En soms lijkt het of God ver te zoeken is, wanneer er sleur is, het woord niet tot leven komt, de liturgie niet raakt aan de binnenkant. Ik voel het vaak als iets dat niet af te dwingen valt, dat je niet in de hand hebt of kunt maken: het is alsof God zich onverwacht laat kennen en binnen komt en je diep raakt...

De kerk biedt ruimte aan kinderen: 'Dag vlam, dag bloem, dag doos...' God komt bijna argeloos en onvermoed dichtbij in een speels verhaal of tekening, een kind dat verlegen haar naam zegt of juist uitbundig zwaait met een bloem.

En dan is er koffie, ontmoeting, bijpraten, geroezemoes. Als ik zo naar de parochie kijk op een zondagmorgen, lijkt het alsof God dichtbij is als een goede vriend, een vertrouwde buurman/-vrouw, bij wie het leven in goede hand is, bij wie je op verhaal kunt komen, waar gelachen wordt, maar ook troost en geborgenheid gevonden worden.

Hoewel in de liturgie duidelijk aandacht is voor God, val me daarbuiten op dat

de parochianen van Maria Virgo Regina niet zo gemakkelijk over God praten. In gesprekken is God eerder afwezig dan aanwezig. De Verborgene komt dan ook zelden spontaan ter sprake, pas als er een vertrouwde sfeer is gegroeid ontvouwt er zich een bont palet aan beelden van God.

Ouderen vertellen soms nog opgelucht, dat zij hun vroegere, soms angstbeladen godsbeleving hebben los kunnen laten, en nu zoekend zijn. Sommigen stellen zich tevreden met een vaag godsbegrip: 'er moet wel iemand of iets zijn, een hogere macht'. Maar die vage God wordt wel ervaren als goed en barmhartig.

In die lijn wordt God ook beleefd in menselijke goedheid, in onverwachte ondersteuning van een zorgzaam mens. Anderen zijn kritischer en willen liever doordenken op God, blijven vragen, zoeken antwoord, een verklarende omschrijving.

In de meeste gesprekken met parochianen heb ik het beeld gekregen van een verborgen nabije God, die aan het licht komt in het leven van alle dag en in de hoop dat het leven uiteindelijk zin en betekenis heeft. Voor velen heeft het geloof een ontwikkeling doorgemaakt, waarin ruimte is voor een nieuw verstaan van God, ruimte ook voor beelden en verhalen uit andere religies. God niet vast te leggen in een beeld, maar uiteindelijk te vinden in het leven en levensverhalen die goedheid, liefde, hoop en menselijkheid uitstralen.

In de 'Halder- en Breukelderhof' is God in stil zwijgen gehuld van een mens die dag en nacht op zijn rug naar de hemel kijkt... Een vrouw mompelt voor zich uit en heeft geen weet van wat er allemaal wordt gezegd, maar voelt haarfijn aan of je aandachtig bij haar bent, ineens flapt ze er met pretoogjes uit: 'Ben jij soms God?' en een andere keer: 'ik ben verliefd, ben jij dat ook?' Een man voelt zich alleen met zijn geschiedenis, vertelt over de last die hij met zich draagt en bidt om vergeving. Een ernstig zieke in het hospice verlangt naar de overkant: "Mijn leven was goed, ik hoop weer verenigd te worden met mijn vrouw, ik heb haar zeer gemist, in God zullen we weer samen zijn." In hun kwetsbaarheid en broosheid zijn mensen helemaal zichzelf, en ik voel me rijk getuige te mogen zijn van hun geloofsgetuigenis.

Alleen maar brave katholieken

Ik ben in 1957 in Bennekom gekomen en heb dus nog gekerkt in het zaaltje achter café Bot-hof. Ik herinner me nog een voorval uit 1960 of 1961. Pastoor van Willigenburg had een gam-mel autootje en dat werd gerepareerd bij garage van de Weerd, waar ik destijds in dienst was. Op een ogenblik wilde hij toch een andere auto kopen en omdat in die tijd een auto altijd bij de mensen thuis werd verkocht c.q. gekocht, moest er een afspraak gemaakt worden wan-neer ik zou komen om daarover te praten. Pastoor van Willigenburg stelde voor dat ik maar op zaterdagmiddag moest komen om half vijf, tijdens het biechthoren. Ik keek wat verbaasd, wan het leek me moeilijk om over een auto te praten tijdens het biechthoren. Maar pastoor van Willigenburg zei dat het juist een goede tijd was: hij moest dan toch thuisblijven maar er kwam nooit iemand. Blijkbaar woonde er toen al alleen maar brave katholieken in Benne-
kom.

Jos de Groot, Bennekom

Waar geloof jij in? Kinderen van de Alexanderschool praten honderduit: ze geloven in papa of mama, in oma, die zo lief is en opa die mooi vertellen kan. Ze geloven ook vooral in zichzelf, wat ze allemaal kunnen en willen, verhalen te over... Maar ook God komt om het hoekje: Allah, lieve God, scheppend God, mooie natuur, vriendschap, bij oma in de hemel, die zorgt dat het weer licht wordt, die in mij is als ik stil vertel over deze dag, die luistert naar mijn geheimen, die vrede zal brengen in de wereld... God leeft bij kinderen in verhalen, fantasie, droomwereld... Zij geven soms verrassend een kijkje in hun binnenwereld en laten licht schijnen op het verrassende leven.

Bij kinderen heb ik soms even God gezien als een vogel die niet in een kooi gevangen zit, maar zijn/haar kleurrijke vleugels uitslaat, rondvliegt en het hoogste lied zingt...

Als je niet wordt als kinderen, zul je het rijk van God niet binnengaan... maar sommige kinderen hebben vroeg de 'wijsheid' van grote mensen en proberen alles te verklaren, God in een idee te vangen...en dan is zij/hij weg!

Een jonge vrouw vertelt over haar leven, de moeite met haar jeugd, het proces van loskomen van thuis en tegelijk de diepe waardering voor de rijkdom die zijn van huis uit heeft meegekregen, het warme geloof, het vertrouwen in het leven, de sfeer van kerkelijke feesten...Zij verlangt naar God, niet de God van de theorie en de dogmatiek, maar verborgen, mysterievol, in stilte, in elkaar aanvoelen thuis, in zomaar een moment van diep geluk. Zij raakt af en toe aan Gods nabijheid, maar weet ook dat ze dat niet kan vasthouden, en die nabijheid telkens weer zal zoeken en maar af en toe even vinden...

En het meest scherp komt de vraag naar God in pijnlijke ervaringen, lijden aan het leven, te vroege dood, een doodgeboren kind, jonge mensen die geen tijd krijgen uit te groeien of hun verlangen te realiseren... maar ook natuurrampen, verschrikkelijke aanslagen en geweld in de wereld rondom....er zijn geen woorden, soms alleen maar stil zijn en 'er-zijn'... ruimte voor klacht, protest, elkaar vasthouden, dragen... En vragen naar God open houden, niet begrijpen, niet kunnen en willen bevatten of goed praten.... Gods mysterie blijft ook dan ondoordringelijk.

Vijftig jaar geleden werd het huis van God gewijd en gezegend: de ruimte met water besprenkeld, en het altaar met olie overgoten als symbool van Gods

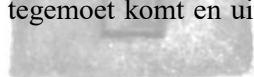
Pastor Ben Piepers in gesprek, met ouderen...

presentie. Er werden lichten ontstoken bij twaalf kruisjes aan de muren van de kerk als uitdrukking dat deze kerk gebouwd is op de traditie van de twaalf apostelen. Bij het gouden jubileum van de kerk hangen er aan de muur twaalf studies van de twaalf stammen van Israël, de twaalf zonen van Jacob van de hand van Marc Chagall. Zo veelkleurig in zegen en vloek, in kracht en zwakte, in goedheid en kwaad als deze stammen met elkaar het volk vormen, zo wordt de parochie van Bennekom in verscheidenheid en gemeenschappelijkheid beeld van Gods volk onderweg.

De parochie verandert, pastores gaan en komen, mensen worden geboren en sterven, maar de gemeenschap leeft als zij het verhaal van God blijft horen, proeven en leven....

Het kerkgebouw verandert, mensen richten het telkens opnieuw in en discussiëren er over, maar het wezenlijke is of het gebouw de ruimte van God is....

In het oude lied van Israël zingt de psalmist: *'Ik zal in mijn huis niet wonen..., voordat ik gevonden heb, een plek waar Hij wonen kan, een plek waar recht wordt gedaan aan de verworpenen der aarde'* (naar psalm 132). Elders: *'Van God is de aarde en al die haar bewonen'* (ps.24). God, de alomtegenwoordige, wil gezocht worden in mensen, in levende gemeenschap. Mag het leven — in vreugde en verdriet — ons telkens weer voeren naar het huis van God, of beter: mag het leven ons voeren naar de ruimte, waar God ons tegemoet komt en uiteindelijk zal wonen in mensen.

Pastor Ben Piepers

...en jongeren.
(juli 2007)

Toen ik nog een kind was

Wat je goed doet, wat je leven rijk maakt en gelukkig: dat wil je graag delen met anderen, op z'n minst met degenen die je lief zijn. Als ouders wil je graag het beste meegeven aan je kinderen, in allerlei opzichten. Ja toch!

Op vergelijkbare wijze probeer ik ook, met vallen en opstaan, als pastor in de parochie te staan: wat mij inspireert, wat mij raakt, wat mijn leven, wat mijn geloven vervult, mijn spiritualiteit: dat wil ik graag delen met velen. En dat kan gelukkig ook. Want die ruimte ervaar ik dagelijks. In allerlei ontmoetingen van werkgroepen, pastoraatsgroepen, besturen, van gesprekskringen parochieel en oecumenisch, en ook tijdens huisbezoeken — die door het nieuwe beleid meer en meer geringer worden — , bezoeken in het ziekenhuis, het verpleegtehuis; persoonlijke contacten onderweg, soms intensief en soms vluchtig; ook in liturgische vieringen tijdens de weekenden, door de week, in de verschillende parochiekerken met allemaal hun eigen gezicht, hun eigen kleur en eigen smaak.

Vaak zijn het de vertrouwde gezichten, mensen met wie er een relatie, verbondenheid is gegroeid de jaren door. Toch zou ik het graag ook met mensen willen delen die wat uit beeld zijn geraakt om wat voor reden dan ook. Juist met oog op de toekomst, onze missionaire opdracht, de opbouw van het parochieverband, de plaatselijke geloofsgemeenschappen, hoe groot en hoe klein ook.

Ik denk dan bijvoorbeeld aan het aanbod van volwassencatechese, zoals dat in vele kerken via een jaarthema, een leerhuis en tijdens bezinningsbijeenkomsten wordt gepresenteerd; ik denk aan de behoefte van allerlei groepen om versterking (met mensen) met nieuwe frisse ideeën, met nog onbekende inzichten, aan de roep van koren om nieuwe, jonge 'stemmen'; ik denk aan de diaconale activiteiten die parochies ontwikkelen om heel concreet dichtbij de nood van mensen te gaan staan, mensen die dikwijls niet in het vizier van een kerk of parochie staan; ik denk aan mensen die zomaar een tijdje mee willen optrekken met iemand in vreugde of verdriet, in het verband van een werkgroep of alleen en in het verborgene; ook aan het ontwikkelen van nieuwe initiatieven om juist die mensen die zich niet meer direct tot de kerk, de parochie voelen aangetrokken te ontmoeten op plekken die voor ons misschien niet meer zo vanzelfsprekend zijn.

Seksuele voorlichting aan meneer Pastoor

Toen pastoor Willigenburg bij ons op huisbezoek kwam vroeg hij mij wat ik voor werk gedaan had. Ik vertelde dat ik in het bisdom Den Bosch seksuele voorlichting had gegeven aan schoolkinderen. Hij zei: "Dan komt u uit de hemel gevallen want wij zoeken iemand voor onze school". Na contact met Gerard Konst ben ik hier dus gestart met voorlichting geven. Zo heb ik het vele jaren gedaan tot pastoor Rijnhardt hier pastoor werd. Tot mijn grote schik zag ik hem ineens tussen de kinderen zitten voordat ik met m'n voorlichting begon. Na afloop zei hij tegen mij: *'ziezo, nu weet ik het'*.

Riek Dijkstra, Bennekom

'Onze vader' was geen dierenvriend

Geloven is niet altijd gemakkelijk. In het dagelijks leven worden we regelmatig geconfronteerd met onrecht en verdriet. Vaak is het ver weg en komt het via de media in onze huiskamer – soms ook zijn het persoonlijke ervaringen, heel dichtbij. Dan worstel ik af en toe met de vraag waarom God dat laat gebeuren.

Die 'worsteling' met het geloof begon al toen ik als kleine jongen met mijn ouders op zondag mee naar de kerk ging. Heel veel van wat er gezegd werd ging langs mij heen – ik begreep het niet. Maar één ding hield me wel erg bezig. Ik kon het niet rijmen: Hij mag dan misschien wel een goede God zijn – een dierenvriend is Hij zeker niet. Waarom bidden we in het 'Onze Vader': *'U wilt schieten op paarden, zoals in de hemel'?*

Hans Westendorp, Bennekom

Je wilt wat jou raakt, wat jou goed doet, rijk maakt, met meer mensen delen omdat je merkt bij degenen die hun bezieling wel delen met anderen, soms ook na veel aarzelingen, — dat het voor hen en de anderen dikwijls een geweldige steun is geworden. Mensen worden rijker door de ervaringen in het dagelijkse leven en in hun geloven met elkaar te delen, door de informatie maar vooral ook geloofservaringen en levensinzichten die ze elkaár aanreiken.

Zij sterken elkaar in hun leven en geloven en groeien aan elkaars verhalen. Zoals ik ieder jaar weer opnieuw heb ervaren tijdens ontmoetingsavonden rondom de voorbereiding op de sacramenten; de openheid waarmee mensen gaandeweg hun levensverhaal vertellen, de vreugde, de zorgen, de twijfels en de vragen. Hun worstelingen met God en geloven. Dat ze vaak achteraf durven zeggen hoe goed het hen gedaan heeft en hoe ze hebben gevoeld dat ze niet alleen staan in hun zoektocht om te geloven; ja zelfs dat er soms zelfs even een moment van herkenning was, van 'zien soms even', soms genoeg om een draadje weer op te pakken, verder te kunnen gaan. Of zoals in gesprekken aan de deur, op straat met dak- en thuislozen die vragen om een open oor, om ruimte voor hun problematiek; of in het samen zoeken naar de rol die we als gezamenlijke kerken kunnen hebben voor de opvang van vluchtelingen in het kader van Ons Pardon.

Het is zo jammer en vaak ook pijnlijk wanneer je merkt dat mensen met wat ze vroeger als kind geleerd hebben, niet meer uitkomen in deze tijd. En als het gesprek dan verder komt, ontdekken mensen vaak met elkaar dat zij al die jaren sinds hun schoolbanken nauwelijks iets nieuws meer hebben gehoord of geleerd, precies waar het gaat over God en geloven, over 'waartoe ben ik op aarde?'

De apostel Paulus schrijft: *"Toen ik nog een kind was, sprak ik als een kind, voelde ik als een kind, redeneerde ik als een kind. Nu ik volwassen ben, heb ik het kinderlijke achter mij gelaten."* (I Kor. 13:11).

Je ontkomt niet aan de indruk dat sommige mensen zijn gegroeid in allerlei opzichten, maatschappelijk, intellectueel, in hun relatie, hun sociale leven; maar nauwelijks gegroeid zijn of soms zelfs stil zijn blijven staan in hun geloven. En

Mensen die hun
ervaringen delen.

dan komen mensen op enig moment tot de ontdekking dat het geloof van toen niet meer aansluit bij hun leven nu. Net zoals een leuk jasje uit je jeugd dat nu niet meer past.

In allerlei activiteiten, lokaal maar ook in het parochieverband wordt een poging gedaan om, bij alle kerkelijke veranderingen die de laatste jaren een behoorlijke wissel hebben getrokken op mensen in de parochie, weer aansluiting te vinden bij, om weer te raken aan 'wat er uiteindelijk werkelijk toe doet', om — zeg maar — 'het jasje passend te maken, of samen een nieuwe jas te maken.' Om een weg te vinden van geloven 'up to date' waar weer groei in zit, van geloven als volwassen mens, van leven als volwassen gelovige.

Ik hoop dat we als parochiegemeenschap, die uiteindelijk al 2000 jaar een missionaire opdracht heeft, samen ruimte blijven scheppen voor ontmoeting met elkaar, met mensen onderweg die buiten ons gezichtsveld zijn gekomen en niet te vergeten: ruimte voor ontmoeting met de Eeuwige en met onszelf.

Het is goed om je te realiseren dat in een vitale gemeenschap er altijd mensen zijn die met je in gesprek willen gaan, samen met je op willen trekken; precies op grond van eigen positieve ervaringen en die ook jou daar graag deelgenoot van willen maken.

Kerkplein sneeuwvrij...

Wij woonden toen in het bos bij de Panoramahoeve. Op zondagmorgen naar de kerk in het zaaltje bij café Bothof. Als er zaterdag daar een feestje was geweest, zaten we op zondagmorgen nog te genieten van de feestlucht. Mijn vader stond op zondagmorgen als het in de winter gesneeuwd had om kwart voor zes 's morgens het kerkplein sneeuwvrij te maken. De auto's moesten op een schoon kerkplein staan. Mijn vader heeft in Bennekom de Zonnebloem opgericht.

Stans Jansen- de Lange, Renkum

Een tekst die mij in dit kader aanspreekt, is ooit geschreven als pastorale brief door Mgr. Wilhelm Kempf, bisschop in Limburg an der Lahn van 1949 - 1982. Graag wil ik u zijn woorden aanreiken als een moment van bezinning met het oog op de weg die we na vijftig jaar met elkaar verder mogen gaan; woorden die ons hoopvol mogen stemmen:

“Vele mensen komen vaak langs kronkelende wegen naar Jezus en zijn kerk. Zij hebben een huis nodig met open deur, waarin het warm en uitnodigend is, waarin mensen in de geest van Jezus met elkaar omgaan. Zij hebben nood aan mensen die hen tegemoet treden, die begrip, tijd en gespreksbereidheid voor hen opbrengen, hen als tochtgenoten aanvaarden en met hen een stuk van de weg gaan.

Wij zijn allen op de weg van de navolging van Christus; niemand heeft reeds het doel bereikt.

Op welke plaats van de geloofsweg zich iemand bevindt, is voor ons niet te achterhalen. Niemand mag zich boven de ander verheven voelen. Iemand die in het centrum van de gemeente of de kerk lijkt te staan, is wellicht nog ver verwijderd van een identificatie met de Heer van de kerk. En een ander, die zich ogenschijnlijk aan de rand bevindt, is wellicht op deze weg reeds een flink stuk gevorderd.”

Pastor Hans Lucassen

God in
Bennekom?!

Toen ik in februari weer eens in Bennekom was, werd ik gevraagd iets te schrijven voor het jubileumboek. Omdat ik zoveel goede herinneringen heb aan mijn Bennekomse tijd (1995-2005) leek me dit een fluitje van een cent. Tot me een tijdje later de brief met het voorgestelde thema bereikte: ‘God in Bennekom’. Onder aan de brief stond dat ik ook om een ander thema mocht vragen, maar dat kon ik natuurlijk niet maken als theoloog en voormalig pastor.

Maar wat hiermee te doen. Na ‘God in Nederland’ nu ‘God in Bennekom’?

God in Nederland en in het bijzonder in Bennekom

Het onderzoek 'God in Nederland' stemde me niet echt hoopvol. Steeds minder betrokkenheid bij kerk en christelijk geloven, en in plaats daarvan een groeiend bezig zijn met iets op geheel eigen wijze.

Maar hoe zit dat in Bennekom? Er zijn daar in elk geval veel kerken. Voor een 'Hoe God verdween uit Bennekom' hoeven we nog niet bang te zijn. Maar of ik de vraag naar God in Bennekom zou stellen aan iemand van de gereformeerde bond of iemand van de NPB zou heel wat uitmaken. Hetzelfde zou denk ik gelden als ik de vraag aan verschillende parochianen zou voorleggen. Daarom houd ik het toch maar bij mezelf.

Als eerste is het natuurlijk zo dat God ons ver te boven gaat, en we alleen met grote terughoudendheid over Gods aan- of afwezigheid kunnen spreken. Maar het mag wel, denk ik. Ook in Bennekom zijn sporen van God te vinden. Als eerste denk ik daarbij aan de liturgie.

Samen vieren

Binnen de vieringen komen bijbelverhalen ter sprake, waarin in de ervaring van mensen van lang geleden over God gesproken wordt. Verhalen die vertaald naar nu vindplaatsen kunnen zijn voor God en kwaliteit van leven. Verder ervoer ik God in het samenzijn (waar er twee of drie in mijn naam ...) en in het samen delen van het Heilig Brood. En zeker ook op hoogte- en dieptepunten die we in de Bennekomse villa voor God (zie ook het vorige jubileumboek) beleefden. Er zijn uitvaarten die veel indruk maakten, evenals enkele huwelijken. Het was dan duidelijk voor mij dat er meer was dan alleen wij daar samen zo verbonden in verdriet of vreugde, dat er nog Een aanwezig was. Ook parochiefeesten waren bijzonder. Zoals bij het veertigjarig bestaan waarbij de halve parochie als joods volk in de woestijn de kerk doortrok.

Contacten

Waar de Bennekomse parochie heel sterk in is zijn de onderlinge contacten. De oude spreuk *Ubi caritas en amor, Deus ibi est*. waar vriendschap is en liefde daar is God. Die aanwezigheid werd voor mij zichtbaar in het vele goede dat ik in onderlinge contacten binnen de parochie zag gebeuren, mensen die elkaar bijstonden en ondersteunen, met woorden maar ook met een pannetje eten, of een aardige kaart. Persoonlijk heb ik ook veel hartelijkheid en verbondenheid mogen ervaren op verschillende momenten, zeker ook rond ons trouwen en de geboorte en doop van de kinderen en mijn jubileum en afscheid. Ik weet niet of het nog wel eens in een kerk gebeurd is dat er op de kerkdeuren van een kerk 'Hoera een jongen' stond. Laat staan een verkiezing voor de naam van de aanstaande boreling (het is trouwens niet Johannes, John of Sjonnie geworden). Ik moet ook denken aan de vrijwilligersavonden, al die creativiteit (afkomstig van de Creator), die daar aan de dag trad.

Inzet voor anderen en nog veel meer

"Wat je voor de minsten der mijnen doet, doe je voor Mij" staat er geschreven en ook dat gebeurt in Bennekom, vaak in het verborgene en op velerlei wijze.

Onderlinge hulp, maar ook hulp aan vreemden en vreemdelingen, de verbondenheid met de straatkinderen in Bolivia via onder andere Enda Bolivia, de inzet van de Caritas op velerlei terrein. En zo is er nog veel meer te noemen.

Bijvoorbeeld ook de grote betrokkenheid bij de parochiegemeenschap, zichtbaar in het opnemen van allerlei taken binnen de parochie, praktische of be-

Dopeling Matthijs, zoon van
pastor Cathrien Meuwissen
(januari 2001).

leidsmatig, het vele goede dat gebeurt binnen de gespreksgroepen, de inzet voor kinderen en jongeren, de toerusting, te veel om op te noemen. Dit alles vanuit het diepgevoelde besef dat de kerk, de parochie van de parochianen is, grotendeels onze eigen zaak en dus verantwoordelijkheid. Dit alles getuigt voor mij van de aanwezigheid van Geest van God, die waait waarheen Zij wil, duidelijk ook in Bennekom.

Dat het nog maar lang zo voort mag gaan!!!

Ik wens deze vriendelijke, zelfstandige en eigenwijze geloofsgemeenschap ook voor de volgende vijftig jaar Gods aanwezigheid en alle goeds toe!

Pastor Cathrien Meuwissen

Parochiewandeling

Roomsen en Fienen

Ik weet nog heel goed hoe ik als kind voor het eerst te maken kreeg met katholieken. 'Roomsen' zeiden mijn ouders. We woonden in Enschede en er was op een zondag opeens wat te doen. Midden op straat werd een grote optocht gehouden. Je zag ouderen, maar vooral een hele groep kinderen, die over straat liepen met prachtige palmpasenstokken in de hand. Ik zag die haantjes van brood en zoveel andere dingen en ik vond het prachtig.

Wat is dat? Mag ik ook meelopen met zo'n stok, vroeg ik aan mijn vader? Nee, aan al zulke poppenkast doen wij niet mee, zei hij.

Misschien is met dat woord wel goed beschreven hoe in die vijftiger jaren de beleving in de Gereformeerde kerk was van de katholieken. Het is een poppenkast. Wat is er een gedoe en wat een tierelantijntjes, die aardig zijn voor de mensen, maar het zicht belemmeren op het Woord. En daar gaat het toch om. Het Woord van God dat gehoord moet worden. Vandaar ook de soberheid in de kerken van het Protestantisme.

In Enschede stonden de richtingen heel scherp tegenover elkaar. Haast vijandig. Dat gold zeker in de verhouding Gereformeerden en Vrijgemaakten. De landelijke Afscheiding van mensen onderhoudende artikel 31, had ook in die plaats diep ingegrepen. En in hun pogen om tegenover elkaar zo rechtzinnig mogelijk over te komen in leer en leven, zette men zich zeker sterk af tegen de roomsen.

Palmpasen

Tijdens de palmpasenvieringen in de jaren negentig werd de intocht van Jezus in Jeruzalem vaak uitgebeeld door kinderen van het kinderkoor. Twee kinderen waren dan samen de ezel. Eén kind stond gebogen en had 'Jezus' op zijn/haar rug en één kind stond rechtop en had een groot ezelsmasker voor. Bram Kronenberg en onze Job, die toen allebei een jaar of drie waren, schrokken zo enorm van de 'echte' ezel dat ze de hele kerk bij elkaar schreeuwden.

*Huub Oude Vrielink
Ingrid Spoor
Wageningen*

‘Fienen’ werden wij genoemd. Ik begreep dat het te maken had met dat wij toch wel heel zuiver probeerden te leven. Soms wat al te overdreven en al te heilig. En vooral was de kritiek dat we onszelf zo goed en vroom vonden.

Het vijandsbeeld was bij mij als kind er toch ook wel. Regelmatig vochten we of werden we nagezeten door jongens van de Rooms-katholieke Lagere School. Gemene kinderen waren het, vonden we, en ook nog eens aanhangers van een vals geloof.

Na mijn verhuizing naar Friesland raakten de katholieken uit beeld. Ik kreeg er weinig mee te maken, omdat er ook niet zoveel woonden.

Maar er is langzamerhand heel wat veranderd. Bij mij. En bij anderen. De tijd is anders geworden. En mijn ogen zijn wat open gegaan voor de rijkdom in die traditie door mijn studie theologie en mijn wonen in de Achterhoek, een streek met heel veel rooms-katholieken.

Nu ik in Bennekom woon, kom ik er weer mee in aanraking. Natuurlijk in de contacten via de Raad van Kerken, maar vooral door mijn katholieke tennisvriend. Hij maakt me vooral duidelijk in zijn verhalen, hoe speels zijn geloof is en beeldrijk. Regelmatig wijst hij me op engelen die op de rand van het net zitten en zorgen dat de tennisbal net altijd in mijn voordeel rolt. En hij wijst me op heiligen als Antonius die het verlorene te voorschijn doet komen of andere heiligen die op de een of andere manier helpen.

Verder geeft hij me regelmatig praktische tips. Ik vraag hem wel eens: wat moet ik er nu weer van maken van Kerst of Pasen. Of wat moet ik toch vertellen van die bekende bijbelverhalen. Heel mooi is dan zijn nuchtere commentaar: vertel het verhaál nu maar. Ik hoef bijvoorbeeld met Kerst niet iets nieuws te horen, maar ik wil het verhaal horen vertellen. Dat spreekt zélf. Daar gaat al een boodschap van uit.

Waarom noem ik dit alles? Omdat ik er veel van leer. Dat in de Katholieke kerk het beeldrijker toegaat, speelser, met de nodige humor en met wat zelfspot.

Daar kunnen wij protestanten veel van leren. Het is bij ons vaak wat ernstiger. Wel direct en indringend. Wel diepgravend en echt. Maar soms wel eens wat saai.

Als mij gevraagd wordt, wat is nu het verschil tussen beide kerken in Bennekom, dan kan ik vooral zoiets bedenken. Wat geloof betreft voel ik alleen maar overeenkomst. Ik voel me verbonden in de ene God en in ons belijden van de ene Heer. Over Maria denk ik niet zoveel, maar vind het prima als dat elders wel gebeurt. Er is zoveel overeenkomst in het wezenlijke. Het verschil zit in vormen en beleving. En van dat alles kan ik maar één ding zeggen: wat kunnen we veel leren van elkaar!

Tot slot nog een hartelijke felicitatie met dit jubileum, en zegenrijke jaren toegewenst.

Ds. Jaap Meijer (predikant Brinkstraatkerk)

Proficiat

Met dit woord wil ik u/jullie van harte gelukwensen met het jubileum als parochie in Bennekom.

Proficiat ... een prachtig woord om iemand te feliciteren en ook een prachtig woord dat uitgesproken wordt na een viering. Zo ben ik althans steeds begroet na oecumenische vieringen. En mijn ervaringen strekken zich uit van Dokkum, Delfzijl en Maarssen tot in Bennekom. Dát is de toon waarmee wij elkaar als voorgangers benaderen na een viering. Een toon van hartelijkheid en vriendschap waarmee ik jullie en ons dorp van harte wil feliciteren.

Een vijftig jarig bestaan is — in het geheel van de kerkgeschiedenis — natuurlijk maar een korte tijd, maar zeker wel de moeite waard om bij stil te staan. Vooral als het een geloofsgemeenschap met een eigen en gewaardeerde plaats in een samenleving betreft. Dat laatste klinkt steeds weer door in de verhalen die ik hoor. De Bennekomse parochie leeft en bloeit en is een waardevol element in het kerkelijk en maatschappelijk leven in Bennekom.

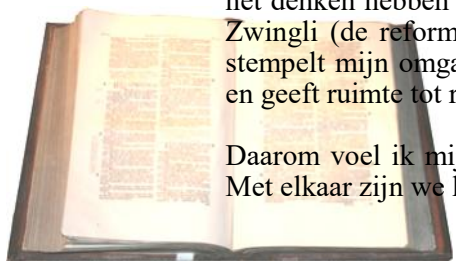
Daarom stel ik het op prijs dat ik gevraagd ben iets te schrijven over zaken die ons binden, aspecten waaruit herkenning spreekt en tegelijkertijd iets aan te geven van de vragen die wij elkaar kunnen stellen. Om elkaar te scherpen over de waarde van geloof en kerk-zijn. Alles op basis van waardering en respect.

Herkenning

Vanuit ons leven als wijkgemeente 3 — één van de protestantse gemeenten in Bennekom — voelen wij op veel punten herkenning. Ik noem de leesroosters die de zondagse diensten en vieringen stempelen. Van daaruit voelen en vullen we elkaar aan op het terrein van spiritualiteit en bezinning. We herkennen elkaar in vieringen op de eenheidszondag, in vespers en in de sfeer van Taizé. We voelen ons één in de gebeden en de contacten met God. Ik leg het vaak als volgt uit: God is één en op aarde zijn verschillende filialen. Daarbinnen is er een breed assortiment dat overeenstemt, en heeft iedere ondernemer aandacht voor eigen accenten en bedrijfsvoering. Zo vullen wij elkaar aan, rond de kern die gelijk is: het geloof in God en van daaruit ons leven op aarde.

Zoals wellicht bekend is, vormen wij sinds 1 mei 2004 landelijk de Protestantse Kerk in Nederland. Een naam waarmee ik minder gelukkig ben. Zelf had ik veel liever gezien dat deze kerk Protestants-Katholieke Kerk in Nederland was gaan heten. Voortkomend uit de lange en brede traditie die we samen hebben, voel ik me voluit katholiek. Ik noem bijvoorbeeld de namen van Augustinus en van Thomas van Aquino en naast hen zijn er veel anderen die ons inspireren en aan het denken hebben gezet. Mijn traditie is niet begonnen met Luther, Calvijn en Zwingli (de reformatie), maar mijn wortels liggen veel dieper en breder. Dat stempelt mijn omgaan met elkaar. Het verbreedt mijn visie op geloof en leven en geeft ruimte tot relativering.

Daarom voel ik mij in de eerste en voornaamste plaats met elkaar verbonden. Met elkaar zijn we katholiek!

Verschillen

Natuurlijk bestaan er ook verschillen. De redactie nodigde me uit om daar niet aan voorbij te gaan. Akkoord, maar ik zie ze als punten waarop we elkaar nu en in de toekomst kunnen bevragen en met elkaar in gesprek over mogen gaan.

Ik noem het verschil in organisatie van de kerk en parochie. Als protestanten kennen wij geen bisschoppelijke en pauselijke hiërarchie. Wij zijn meer georganiseerd in een sfeer van saamhorigheid van onderop. De plaatselijke gemeente heeft een sterkere stem dan de regionale of landelijke organen. Internationaal bezien hebben wij als protestanten nog minder onderlinge binding.

Natuurlijk zit er verschil in de beleving. Als protestanten zijn we veelal vragend en zoekend bezig. Voelen wij ons betrokken bij vragen van geloof. Rooms-Katholieken maken zich naar mijn idee daar minder druk over, zijn daarin veelal rustiger en meer relativierend.

Er zijn verschillen over de plaats die Maria heeft. Zowel in de leer van de kerk als voor mensen persoonlijk. Soms heb ik de indruk dat wij beiden aan de uitersten zitten en dat we elkaar heel goed in het midden kunnen vinden.

Lastiger is het wanneer we praten over de eucharistie en het avondmaal. Op de vloer van de kerk en parochie valt het allemaal wel mee, maar theologisch en vanuit de kerkleer voel ik als protestant afhouding. Formeel zal ik de eucharistie niet mee mogen vieren, terwijl in onze wijkgemeente de tekenen van brood en wijn voor iedere gelovige beschikbaar zijn.

Laten we die verschillen niet neerzetten als punten waarop onze wegen scheiden. Gelukkig is er lokaal vaak weer veel meer mogelijk dan je bij voorbaat denkt. Het is fijn dat er plaatselijk veel goede contacten en dwarsverbindingen zijn. Verbindingen die door mensen worden gedragen. Zo heb ook ik in de loop van de jaren geleerd en gemerkt dat plaatselijke parochies en kloostergemeen-

Woord en rite; protestant en
katholiek tezamen...

schappen veel vrijer zijn in denken en functioneren dan het beeld vanuit Rome en/of Utrecht doet vermoeden. Dat geeft mij ruimte binnen de oecumene. Er kan vaak meer dan je eerst denkt. Laten we elkaar vrijheid gunnen in die zaken waarin we verschillend denken en leven. Echte oecumene geeft juist ruimte aan die eigenheid. Daar heb je veel meer aan dan aan zweverigheid en zalverigheid.

Verwachting

Daarom ga ik nog een stap verder en schrijf ik graag een paar woorden over de toekomst en over de vraag wat wij van elkaar mogen verwachten. Ik vat dat samen onder het begrip wederzijdse inspiratie.

Door ons bezig te houden met de spiritualiteit. Door te luisteren naar de woorden van God. Door de gebeden te zeggen en stil te worden: voor God, voor elkaar en voor onszelf. Dan gaan we luisteren naar datgene wat de ander mij te bieden heeft.

Zo kijk ik uit naar een tijd van openheid en samenwerking. Met open oog en hart voor de vragen die mensen en deze tijd ons stellen. Oude verschillen mogen terzijde worden gelegd. We richten ons op de behoefte van de mens van nu. Kerkelijk en niet-kerkelijk. Aanvullend op elkaar mogen wij de herberg zijn waarin mensen kunnen schuilen en op adem komen. Zo mogen wij bescherming geven in de geest van God.

Zo zie ik uit naar ontmoeting. Tijd en ruimte waarin we aandacht hebben voor elkaar en waarin we elkaar kunnen bevragen. Serieus maar wel met een ontspannen onderton. Wellicht bij een open houtvuur met een goede wijn. Dan mag de kaas beleggen zijn zodat de gesprekken zinvol zullen zijn.

Het zal me een plezier doen als we de komende jaren eens doorpraten en door elkaar bevraagd worden over ons leven voor God en in de wereld. Over de beleving van de tekenen van brood en wijn in avondmaal en de eucharistie. Over de

Ad rem... toen en nu

Begin zeventiger jaren. Een bijzondere dienst; voorganger is kardinaal Alfrink. Organist is Wim Vredenberg, die mij het volgende verteld heeft.

Bij de koffie na de viering wordt hij voorgesteld aan de kardinaal, met de vermelding dat hij niet rooms-katholiek maar protestant is. De kardinaal reageerde ad rem: *'...en het klonk niet eens vals.'*

Het is 2007. Een volle kerk – uitvaart van een parochiaan die velen goed gekend hebben. De voorganger spreekt in de overweging een zin uit, waarin de zinsnede 'contact met de Eeuwige' voorkomt. Op dat moment klinkt een mobiele telefoon. De voorganger reageert alert in de trant van: *'Er is ook iemand die contact probeert te maken met de telefoon. Dat zal niet lukken — die kan dus wel uit.'*

A. Leeuwis, Wageningen (organist gemengd koor)

inspiratie die wij in het geloof vinden. Om te ontdekken dat wij met elkaar dienstvaardig mogen zijn in het dorp waar wij wonen.

Ik wens u/jullie en ons een tijd om er samen en voor elkaar te zijn in zorgen en vreugde. Dit jaar ligt de nadruk op de vreugde. Vijftig jaar parochie in Bennekom. Daarom van harte proficiat . . . en nog veel, heel veel jaren toegewenst.

Dr. Wouter Smit (predikant wijk 3, Hervormde Gemeente, Bennekom)

Herinnering aan pastor Severt

In 1992 kwamen wij in Bennekom wonen en werden lid van de parochie. Enkele maanden later werd onze dochter Nynke geboren en besloten wij haar te laten dopen in de voor ons nieuwe parochie. Samen met een drietal andere ouderparen werd onder leiding van Pastor Severt de doop voorbereid gedurende een aantal avonden. Tijdens deze voorbereidingsavonden bleek dat Pastor Severt in de jaren zestig van de vorige eeuw kapelaan was geweest in de St. Egbertusparochie in Almelo. In deze kerk zijn Huub en ik getrouwd en wij zijn zelfs allebei gedoopt in deze kerk. Wij zijn destijds niet gedoopt door Pastor Severt, maar mijn oudste zus Lilian wel. Dat maakte de doop van Nynke extra bijzonder. Ook voor mijn ouders was dit heel speciaal.

Tijdens deze voorbereidingsavonden bleek dat Pastor Severt in de jaren zestig van de vorige eeuw kapelaan was geweest in de St. Egbertusparochie in Almelo. In deze kerk zijn Huub en ik getrouwd en wij zijn zelfs allebei gedoopt in deze kerk. Wij zijn destijds niet gedoopt door Pastor Severt, maar mijn oudste zus Lilian wel. Dat maakte de doop van Nynke extra bijzonder. Ook voor mijn ouders was dit heel speciaal.

*Ingrid Spoor en Huub Oude Vrielink
Wageningen*

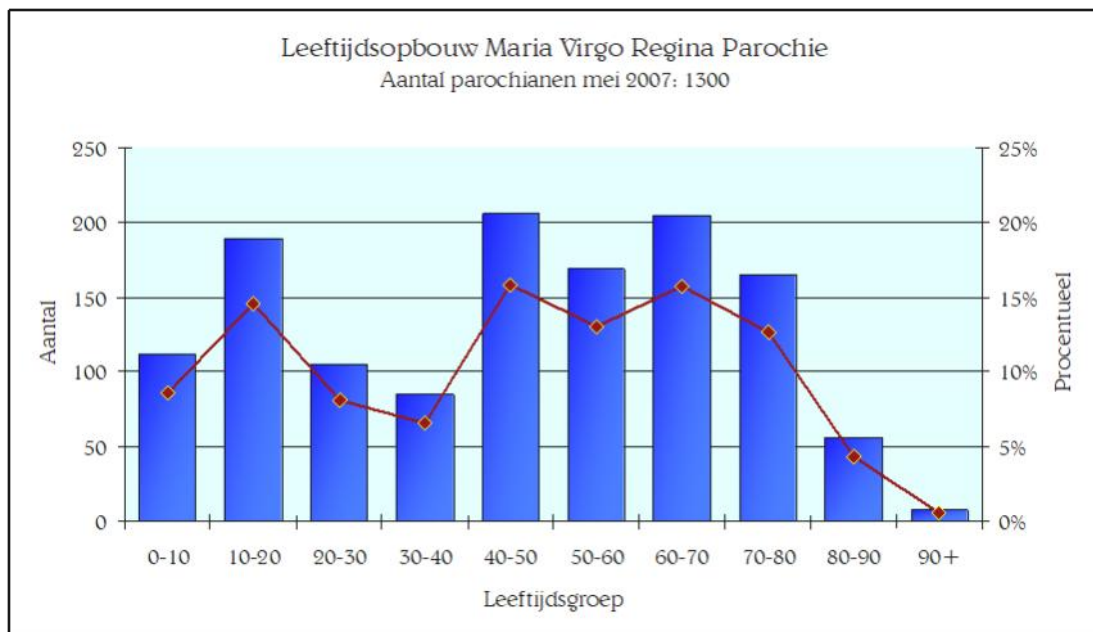
3.2 Anno 2007: Op eigen benen

De hierna volgende bijdrage is een vervolg op hoofdstuk 2.

Wie zijn wij en wat beogen wij?

In 2007 telt de parochie ongeveer 1300 leden, een aantal dat over de loop der jaren vrij constant blijft. De leeftijdsopbouw van de parochianen laat zien, dat de Maria Virgo Regina parochie niet voldoet aan het beeld dat veel mensen van de Kerk hebben: een gemeenschap van voornamelijk oudere mensen. Ouderen van boven 60 jaar vormen ongeveer eenderde van ons ledenbestand. Daarnaast weten veel ouders met jonge kinderen de weg naar de parochie te vinden. Wij mogen een grote groep jongeren tot de parochie rekenen, ongeveer 23% van de parochianen is jonger dan 20 jaar en 38% jonger dan 40 jaar.

Vanaf eind negentiger jaren is een tendens waarneembaar van minder vergrijzing van de parochie door een grotere toestroom van jonge gezinnen. Door jonge ouders zijn veel initiatieven genomen om kinderen bij de kerk te betrekken. De werkgroep Peuter-kleuter-kerk heeft hierbij een belangrijke rol gespeeld. Enkele jaren later is gestart met 'Kom in de Kring' voor de kleinsten van 0-6 jaar. Een recent initiatief zijn de bijeenkomsten van de 'Kathokids'; jongens en meisjes die de eerste communie hebben gedaan en op de basisschool zitten. Ook activiteiten vanuit de werkgroepen doop-, eerste Communie- en vormselvoorbereiding brengen ouders en kinderen in contact met de parochie. De laatste jaren zijn er tevens meerdere initiatieven genomen om nieuwe impulsen en vormen aan het jongerenpastoraat te geven. Ledenbestand en leeftijdsop-

Maria Virgo Regina; een bloeiende gemeenschap.

bouw laten zien dat ‘het zaaien vrucht voortbrengt’.

Na de middelbare school vertrekken veel jongeren uit Bennekom om elders een opleiding te volgen. Hierdoor is de groep 20-30 jarigen binnen de parochie vrij klein. Slechts een beperkt aantal parochianen heeft zijn ‘roots’ in Bennekom. Het overgrote deel komt van elders, uit alle windstreken van Nederland, opgegroeid onder verschillende tradities van kerk zijn. Mogelijk ligt hier een oorzaak waarom de katholieken in Bennekom een open gemeenschap willen zijn, waar eenieder welkom is en zich thuis moet kunnen voelen.

Als parochie zien wij als onze missie het levend houden van en gestalte geven aan de boodschap van Christus tot heil van de wereld, waarbij we elkaar bevestigen, inspireren en steunen. We willen diaconie centraal stellen in ons hande-

De eerste tweeling in Bennekom

Wij zijn in april 1959 in Blokpost 20 — huisje langs het spoor — komen wonen. We woonden daar middenin het bos en gingen naar Ede naar de kerk. Er was namelijk geen weg naar Bennekom, alleen een zandpad, waarover het niet makkelijk fietsen was. Als ik nu nog wel eens naar Arnhem ga op de brommer, rijd ik nog steeds over datzelfde fietspad langs het spoor.

In augustus 1959 zijn we in de Heidelaan in Bennekom komen wonen. In 1962 is onze tweeling geboren. Ze zijn gedoopt 's avonds tijdens de paaswake want dat vond pastoor Willigenburg — die ik al kende toen hij nog kapelaan in Wageningen was — zo mooi. Dat was in die tijd niet gebruikelijk en daarmee best bijzonder. Volgens pastoor Willigenburg was het de eerste tweeling die in Bennekom gedoopt werd.

M.A. Heufkens – Exner, Bennekom

Een vrolijke gemeenschap.

len. Hierbij gaat het met name om liefde en aandacht voor de medemens. De parochie is hiervoor een voedingsbron en samen vieren geeft nieuwe kracht en inspiratie. Daarnaast wil de parochie ruimte bieden voor geloofsverdieping door verkondiging, voor bijbelverhalen en hun uitleg, stilte en bezinning. In de liturgievieringen komen we als parochie samen rond de Heilige Schrift en de sacramenten. Hierbij beogen we een liturgie te maken, waardoor mensen zich persoonlijk voelen aangesproken.

Wat doen wij? Een parochiejaar in vogelvlucht

Elke zondagmorgen komen parochianen in de kerk samen. In de zomertijd beginnen de vieringen om 10 uur en in de wintertijd om 10.30 uur. De belangrijkste vormen van liturgie zijn de Eucharistie- en woord- en communieviering. Ook zijn er andersoortige vieringen, zoals agapè-, Taizé- en vespervieringen. De Eucharistie kan vanwege het priestertekort niet vaker dan gemiddeld eens in de vier weken worden gevierd. De dienst op de andere zondagen is meestal een woord- en communieviering, waarin een van de pastores voorgaat of een parochiaan, die daarvoor is toegerust. Bij de zondagsviering wordt gestreefd naar variatie in de liturgie, welke wordt ingevuld door verschillende koren en voorgangers. Hierdoor ontstaat een gevarieerd aanbod aan vieringen en kan een breed publiek worden aangesproken. Na de dienst op zondag is er gelegenheid elkaar te ontmoeten onder het genot van koffie en thee. Veel parochianen maken hier gebruik van.

Kinderen zijn altijd zeer welkom in onze kerk. Voor de kleinsten 0-6 jaar is er een crèche of op een aantal zondagen 'Kom in de Kring', waar rond een verhaal met een thema het een en ander wordt georganiseerd. Voor oudere kinderen is er een kinderveerdienst, waar gewerkt wordt met het bijbelverhaal van de betreffende zondag.

Voor de peuters en kleuters organiseert de parochie jaarlijks drie grote evenementen: de St. Maarten optocht, uitgegroeid inmiddels tot een waar dorpsgebeuren, een kerstviering rond de kerstal op eerste kerstdag en de palmpasenopectocht rond of in de kerk.

Een keer of drie per jaar wordt de zondagsviering gecombineerd met een

Een crèche van oude kranten

Ik herinner me nog goed dat we in de jaren zeventig thuis oud papier bewaarden. *'Voor de bouw van een crèche in de kerk'* hoorde ik mijn ouders zeggen. Omdat ik toen een potentiële 'klant' van de crèche was, hield dit me wel bezig. Het kost me nu, in 2007, dan ook weinig moeite om het beeld weer tevoorschijn te halen dat ik toen als kleine jongen had; in gedachten zag ik mezelf al zitten – in een hoekje achterin de kerk, achter een muurtje van opgestapelde oude kranten...

Hans Westendorp, Bennekom

doopviering, waarin meerdere kinderen worden gedoopt. De parochie geeft de voorkeur aan deze vorm van dopen, waarbij de gemeenschap waarin de doeping wordt opgenomen, aanwezig is. De doopvoorbereiding wordt gezamenlijk met de ouders gedaan. In mei doen elk jaar een aantal kinderen hun eerste Communie. De kinderen worden hiervoor uitgenodigd en vanaf september begint de voorbereiding, waarbij ook de ouders worden betrokken. Eens in de twee jaar wordt het sacrament van het Vormsel toegediend. Jongeren, die hiervoor in aanmerking komen, worden benaderd.

Ook de professor poetst mee!

We zijn getrouwd op 29 december 1956. Jan was werkzaam op het ITT in Wageningen. Destijds woonden we op de Acacialaan 33. Vanaf het begin waren wij betrokken bij de opbouw van onze parochie. Pastoor Lutz was voor ons heel bijzonder, vooral door zijn levensfilosofie. Hij deed zijn boodschappen bij een protestantse kruidenier. Dat kon ook bijna niet anders in Bennekom, maar dat vonden we toch bijzonder, want wij waren gewend als katholieken niet met protestanten om te gaan. Ook wij gingen bij deze kruidenier onze boodschappen doen en geleidelijk aan raakten we bevriend.

Ons eerste kind Michél is gedoopt op 5 februari 1958, drie weken na de geboorte. Pastoor Lutz deed daar niet moeilijk over terwijl in die tijd pasgeborenen zo snel mogelijk na de geboorte gedoopt moesten worden. Nu kon ik, als jonge moeder, ook bij de doop aanwezig zijn.

Wat mij vooral is bijgebleven, is hoe iedereen meedeed. Professor Dewez en zijn vrouw deden gewoon mee met het poetsen van de vloer. We dachten toen nog in standsverschil, daarin waren we opgegroeid. Dat viel hier weg. Wij werden er zelf vrijer door en daarmee ook gelukkiger. Bets en Cees Toussaint hebben ons in die tijd voortreffelijk opgevangen en zijn altijd vrienden gebleven, ook toen we na zo'n vier jaar naar Wageningen, en later naar Venlo verhuisden. Het was een geweldige tijd.

Jan en Rietje Verheul-Tomassen, Venlo

De parochie biedt nabestaanden de mogelijkheid om gelovig afscheid te nemen van een overledene in een avondwake en/of uitvaart. Na binnenkomen van het bericht van overlijden, neemt een parochiaan of pastor contact op met de familie. Er zal een afspraak worden gemaakt om gezamenlijk met de familie de uitvaartliturgie en/of avondwake vorm te geven. Ook geeft de parochie nazorg, indien de nabestaanden daar prijs op stellen.

Diaconie ofwel de aandacht voor de medemens wordt belangrijk gevonden en heeft verschillende vormen in de parochie zoals het bezoeken van zieken, eenzamen en mensen die een verlies te verwerken hebben. Er wordt aandacht gegeven aan mensen, die maatschappelijk in de knel komen, aan vluchtelingen en asielzoekers. Ook proberen we wat verder te kijken en ondersteunen we in Riberalta (Bolivia) een project, waarin kinderen, die op straat leven, en thuis en een opleiding krijgen.

Door het jaar heen zijn er voor parochianen ruime mogelijkheden om deel te nemen aan cursussen of gespreksavonden. Deze worden georganiseerd vanuit de parochie, het parochieverband, het dekenaat of de gezamenlijke plaatselijke kerken in het kader van het 'Groene Boekje' en beslaan een breed interessesgebied.

Het parochiejaar wordt jaarlijks in september geopend met de parochiedag. Deze begint met een feestelijke viering gevolgd door een activiteitenprogramma voor jong en oud onder het genot van een hapje en drankje. In juni wordt het parochiejaar afgesloten met de vrijwilligersavond, een feestavond voor alle vrijwilligers, waar het bestuur en pastores in ludieke acts het voorbij jaar nog eens de revue laten passeren.

Hoe zien we onze toekomst?

Kijkend naar de toekomst willen we een geloofsgemeenschap binnen de rooms katholieke kerk zijn, die betrokken, missionair en in beweging is, waar we ons allen verantwoordelijk voor voelen. Een gemeenschap van gelovigen, die in toenemende mate zelfredzaam is in vieren en leren van en aan elkaar en de eigen identiteit blijft ontwikkelen. Echter dit alles wel met de blik naar buiten als missionaire gemeenschap, die werkt als gist in de samenleving en inspeelt op de behoefte aan religiositeit en bezinning in en buiten eigen kring. Als we dit met elkaar weten te bereiken zijn we zoals de eerste christengemeenschap wervend en attractief voor anderen.

Aad van Wijk

De gemeenschap **3.3** Maria Virgo Regina

De
pastoraatsgroep

Vlak voor de viering van het vijftienvigjarig bestaan van onze parochie, werden pastor Toon Severt, afkomstig uit de parochie 'De Goede Herder' te Ede, samen met zuster Aurelia welkom geheten in onze parochie.

Naast pastor-zijn, had pastor Severt ook een part-time functie als deken in het dekenaat Wageningen. De verschuiving van het verantwoordelijkheidsbesef van alleen of vooral de pasto(o)r, naar een verantwoordelijkheid van de gehele parochiegemeenschap begint in deze periode vorm te krijgen.

Pastor Severt neemt het initiatief om samen met zuster Aurelia en drie parochianen een steungroep rond hem te vormen ter ondersteuning van het pastorale werk. Iedere maand kwamen zij in de pastorie bij elkaar om te vergaderen. Het was tasten en zoeken om te ontdekken wat hun taken zouden worden. Zuster Aurelia maakte iedere keer keurig een verslag op haar typemachine. Zij moest dat nog doen met carbonpapier tussen hele dunne velletjes wit papier. Zondags na de viering (of soms daarvóór) speelde ze postbode door de verslagen uit te delen en te verspreiden. De huidige pastoraatsgroep moet daar nu niet aan denken in het tijdperk van de snelle computer en email.

De steungroep kreeg in begin jaren tachtig de officiële benaming van pastoraatsgroep. In de hele omgeving was nog nergens zo'n groep gevormd, dit betekent dus dat wij als parochie onze verantwoordelijkheid namen en zagen dat dit in de toekomst belangrijk zou zijn. Gelukkig hebben we daar nu veel profijt van.

De pastoraatsgroep was in die tijd, samen met de pastor, verantwoordelijk voor de uitvoering van het pastorale beleid en de pastorale zorg. Zij verzorgden op gezette tijden de overweging in Eucharistievieringen, gingen voor in woord- en communievieringen, meditatiediensten en avondwaken.

Ook gaven zij catechese en Bijbelcursussen. Hierbij werden ook andere parochianen ingeschakeld. Het verzorgen van de cursussen, bijvoorbeeld tijdens de veertigdagentijd of adventsperiode, was altijd een spannend gebeuren en daar werd veel tijd in gestoken. De avonden werden door twee mensen verzorgd zodat ze steun hadden aan elkaar en ieder zijn of haar beste kwaliteiten kon inzetten. Op de kritische vragen van de deelnemers kwam dan ook meestal een passend antwoord. Ze hoefden het ook niet altijd met elkaar eens te zijn, ze leerden in ieder geval veel van elkaar.

Na het vertrek van pastor Severt en zuster Aurelia moest de groep alleen verder. Maar ze waren goed voorbereid op een pastorloos tijdperk. De vergaderingen werden in het vervolg gehouden in de Torenzaal en werden verplaatst naar de middag. Daarmee moesten ze ook hun wijntje na de vergaderingen ontberen. Uit hun midden werd een voorzitter en een notulist gekozen, want alles moest

Één van de vele taken
van de Pastoraatsgroep.

wel doorgaan. Gelukkig heeft de tijd zonder pastor niet lang geduurd. Voor de parochie Wageningen en Bennekom werden al snel twee pastorale werkers aangesteld. Cathrien Meuwissen en Ben Piepers. Zij kwamen de geledingen versterken. De groep bestond inmiddels uit vijf parochianen en twee pastores.

In de loop der jaren zijn er in verband met de structuur die in onze parochie is ontstaan, ook taken voor de pastoraatsgroep bijgekomen.

De groep heeft, zo zal ik het maar noemen, een paraplu-functie. Omdat de parochie vier pijlers (ook wel beraden genoemd) kent, namelijk catechese, liturgie, gemeenschapsofbouw en diaconie, heeft bijna ieder lid van de groep een link naar één van de beraden. Alle informatie en het wel en wee van de werkgroepen komen bij elkaar tijdens de vergaderingen waardoor er een goed zicht is op dingen die er spelen in de parochie. De laatste jaren is de pastorale taak binnen de pastoraatsgroep wel zwaarder geworden. Er is een traject uitgezet en afspraken gemaakt over wat te doen, bij de weg van ziekte, levenseinde en avondwake/uitvaart. Er is een folder ontwikkeld over de mogelijkheden op dit terrein. Iedere parochiaan kan zich hierover informeren door een folder mee te nemen die achter in de kerk ligt.

De pastoraatsgroepleden hebben ook om de beurt de taak van telefoonwacht. Dit wil zeggen dat zij bijna dagelijks telefonisch te bereiken zijn voor dringende zaken in het pastoraat.

Tweemaal per jaar is er een inhoudelijk overleg met het bestuur. Op deze wijze informeren zij elkaar en kunnen er beleidspunten worden besproken die belangrijk zijn voor de toekomst.

Door de beleidsveranderingen in het bisdom, zijn er nu elf parochies verenigd in het samenwerkingsverband Veluwe-Rijn. Dit heeft ook consequenties gehad voor de pastoraatsgroep. Want naast het vertrek van pastor Cathrien Meuwissen moest ook pastor Ben Piepers de groep verlaten. Gelukkig is pastor Hans Lucasen de pastoraatsgroep komen versterken.

In Veluwe-Rijn is de parochie Bennekom een voorbeeldparochie als het gaat

om het werken met een pastoraatsgroep. Een bestuurslid en een lid van de pastoraatsgroep zijn menig keer uitgenodigd door parochies in de omgeving om ze te vertellen hoe in Bennekom de pastoraatsgroep binnen de parochie functioneert en wat de taken zijn.

Het werken in deze groep is dankbaar werk. Je geeft veel, maar ontvangt des te meer.

Truus Appelman

Sleutelbewaarders van onze kerk

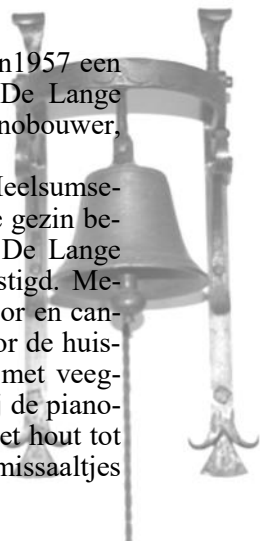

De koster is de sleutelbewaarder van de kerk. Elke aanstaande priester ontvangt als eerste van veel wijdingen die tot Ostiarius, dus koster. Daarom werd tijdens het concilie van Trente (1560) niet zomaar bepaald dat de mannen die voor de kosterfunctie gevraagd werden wel gehuwd mochten zijn, als ze maar 'een onberispelijke levenswijze' volgden. Er werd van de koster verwacht dat hij zich gedroeg zoals de geestelijken en de religieuzen. Als leek mocht de koster op het priesterkoor komen tijdens en buiten de liturgische diensten. Tijdens de uitoefening van zijn taak droeg hij een toga of superplie. Zo werden een heleboel regels gesteld.

In de stukken van het tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) wordt de koster niet genoemd. Niet omdat de taak onbelangrijk zou zijn geworden, maar omdat de kostertaak één is van de vele, vaak vrijwillige taken binnen een parochie.

De Bennekomse parochie kon al voor de bouw van een eigen kerk in 1957 een beroep doen op koster De Lange (geb. 01-08-1910). De familie De Lange kwam naar Bennekom met de verhuizing van de firma Rippen, pianobouwer, vanuit Rijswijk naar Ede.

Na de bouw van de parochiekerk in 1957 op het perceel aan de Heelsumseweg, dat grensde aan de tuin van de familie De Lange, werd het hele gezin betrokken bij het reilen en zeilen van katholiek Bennekom. Familie De Lange woonde op de plek waar tegenwoordig supermarkt C1000 is gevestigd. Mevrouw De Lange en dochter Anneke (thans lid van het gemengde koor en cantor) waren er druk mee evenals vader De Lange zelf. Zij zorgden voor de huishoudelijke taken zoals het schuren en opwrijven van de tegelvloer met veegzand en boenwas. Vader De Lange was als meubelmaker in dienst bij de piano-firma en bij het afscheid van de communiebanken vertimmerde hij het hout tot een opstapje achter de ambo. Iedere zondag stond Anneke met de missaaltjes bij de kerkdeur om ze à f 0,20 aan de kerkgangers aan te bieden.

Een misdienaar van pastoor Reinhard

In mijn jeugd heb ik op drie katholieke scholen onderwijs gevolgd. Mijn kleuterschool stond vlakbij de Heilig Hart Kerk in Groningen, mijn eerste lagere school naast het prachtige gebouw van de Goede Herder Kerk in Ede, mijn tweede lagere school, de Sint Alexanderschool in Bennekom, een half uurtje lopen van de kleine, zeer kunstzinnige kerk Maria Virgo Regina.

Mijn ouders hebben mij aangemeld bij katholieke scholen — en achteraf bezien ben ik nog altijd heel gelukkig met de keuzen die zij voor mij hebben gemaakt. Mijn vader, Frans Pols, is inmiddels overleden, in 2003. Zijn uitvaart is waardig en schitterend gevierd in de Maria Virgo Regina. Mijn moeder, Jeanne Pols, is — Goddank — nog altijd heel vitaal.

In het schooljaar '63 – '64 gaf pastoor Reinhard godsdienstles op de Sint Alexanderschool. Ik zat toen in de derde klas. Tijdens dat schooljaar werd door de pastoor en door de onderwijzer gevraagd, wie van de jongens misdienaar zouden willen worden in de kerk.

Pastoor Reinhard ontvangt zijn 'novicen' in de Maria Virgo Regina, als een indrukwekkend, geleerd man, maar vooral ook als een gezellige gastheer. Wij, jongetjes nog, zijn met ons zessen. De pastoor laat ons de kerk zien — de veelkleurige, fosforescerende steentjes tussen de tegels rond het altaar, het kunstwerk van grof draad boven het kleine zijaltaar naast de biechtstoel, de balken die het dak schragen, de bel die het begin van de Heilige Mis inluidt, de glas-in-loodraampjes, onder andere de pelikaan die haar jongen voedt met eigen bloed, een symbool van Christus, de veertien statieën aan de wanden, het prachtige Mariabeeld — Zij zit op een stoel, in haar rechterhand het Heilig Kruis, dat zij vasthoudt als een symbool van haar koningschap, als Regina — en ten slotte het tabernakel, ingelegd met edelsteen.

De kleurige, glanzende steentjes rond het altaar zijn prachtig. En ook de statieën, modern en krachtig uitgevoerd, in bescheiden lijsten, zijn indrukwekkend. Het beeld van Maria is het mooist — bijna een gewoon, mooi meisje uit mijn klas.

Een paar dagen later legt pastoor Reinhard ons uit, wat een misdienaar tijdens de Heilige Mis moet doen: juist voor aanvang van de consecratie brengt de misdienaar water en wijn naar

Volle aandacht voor de uitleg over de Eucharistie.

het altaar. Essentieel zijn de riten tijdens de consecratie: het luiden van de belletjes, bij de elevatie het slaan op de gong.

Misdienaars dienen altijd met zijn tweeën. Maar soms, bij slecht weer, blijkt een misdienaar niet aanwezig te zijn voor de avondmis. Na afloop van een Heilige Mis met donder, bliksem en hevige regenval — ik ben de enige misdienaar, die avond — staan pastoor Reinhard en ik in de sacristie. Ik hang mijn superplie op in de kast en doof de kaarsen op de loopkandelaars. Hij zegt, dat het hem heeft verheugd dat ik, ondanks het slechte weer, ben gekomen. Hij geeft mij twee kwartjes en zegt: 'Koop er maar een kroketje voor!'

Het brengen van water en wijn naar het altaar is voor een misdienaar een hachelijk klusje: de dranken moeten van een kraakhelder bedekt zijtafeltje naar het altaar worden gebracht, in twee glazen karafjes, die op een glazen blaadje staan. Het is een wiebelige, kwetsbare handeling.

In het maandelijks parochieblad, helemaal achterin, lees je, als misdienaar, wanneer je moet dienen. Het voelt als een eer, als je wordt uitgenodigd om te dienen tijdens een bijzondere Mis: het lof, de nachtmis, of bij een huwelijk, een uitvaart. De pastoor stelt kennelijk vertrouwen in je.

Kort voor St. Nicolaas nodigt pastoor Reinhard zijn misdienaars uit, voor een kort bezoek op de pastorie. In zijn werkkamer, op zijn bureau, liggen cadeautjes klaar, voor elke misdienaar. Ik krijg een boek over vliegenier Biggles, een chocoladeletter en meer snoepgoed. Bij het afscheid staan wij even in de keuken van de huishoudster, zij geeft ons nog een geschrapte winterwortel mee.

Vooran in de kerk, in het middenpad, in de uitsparing die daar is, doordat de voorste rijen van kerkbanken wat smaller zijn, zet de koster een fauteuil klaar, voor een speciale parochiaan, mevrouw Gorris. Het is de fauteuil uit de werkkamer van meneer pastoor. Mevrouw Gorris is een grote, strengogende vrouw, zij draagt in mijn herinnering uitsluitend langharige, donkere bontjassen. En zij heeft haar zwarte stok. Na afloop van de Heilige Mis, alle parochianen hebben de kerk al verlaten, ruim ik nog wat spullen op, rond het altaar. Mevrouw Gorris zit er nog, in haar fauteuil. Zij gebiedt mij, met haar stok, om bij haar te komen. Ik ruik haar jas — een geur van wilde beesten en martelaarschap. Dan vertelt zij mij, wat ik allemaal fout heb gedaan.

Vele preken van pastoor Reinhard heb ik gehoord, maar ik was een kind. Pastoor Reinhard was een intellectueel, een onderzoeker, een beschouwer. Zijn woorden hebben zich ergens genesteld in mijn kinderlijke hersenen, aanvankelijk als onbegrepen materiaal. Jaren later heb ik er begrip mee kunnen opbouwen.

Jarenlang (tot 1974, in dat jaar vertrok ik naar de Universiteit van Amsterdam) heb ik in het kerkkoor gezongen. Het stond aanvankelijk onder leiding van de heer Van der Laar, later onder leiding van mevrouw Marian Gardeniers. Wij repeteerden 's avonds, in 'het zaaltje', altijd met pianobegeleiding, soms in de kerk, soms zelfs boven, met orgelbegeleiding. De instrumentale begeleiding was altijd prachtig...

Wat mij boven alles is bijgebleven, van wat pastoor Reinhard voortdurend heeft gezegd, is: *'Mensen schieten tekort. Er is het menselijk tekort.'*

Henri Pols, Oudehaske

Ingezameld oud papier werd gesorteerd alvorens het naar firma Gepkes aan de Berkenlaan ging. Vader De Lange nam een dagdeel vrij bij begrafenis of trouwerij, zijn vrouw stond klaar om koffie te schenken in het zaaltje. En dat alles zonder één cent ervoor te ontvangen. Toen het woonhuis van de familie in 1969 werd afgebroken, verhuisde het gezin naar Ede en stopte vader met zijn koster-taak.

De heer De Lange werd opgevolgd door Frans Kok die zijn werk na een korte periode om persoonlijke reden neerlegde.

Ton van Brakel, samen met zijn vrouw Ans, heeft toen de taak op zich genomen. Met hart en ziel heeft dit echtpaar zich ingezet voor de Bennekomse parochiegemeenschap. Toen Ton heel plotseling overleed bleef Ans trouw de taken uitvoeren, die zij op zich genomen had.

Ook na het overlijden van Ton van Brakel werd de functie van koster weer probleemloos overgenomen, nu door Peter Wijngaard. Peter was vertrouwd geraakt met het werk omdat hij als kleine jongen met zijn vader meeliep die elders koster was. Negen jaar lang heeft Peter naast zijn drukke werk in de hectiek van de automatiseringsindustrie en een jong gezin, zich aanvankelijk nog iedere zaterdagavond en zondagmorgen ingezet; later werden de kerkdiensten beperkt tot de zondagen. Peter maakte de overgang mee van een eigen pastoor naar twee gedeelde pastorale werkers.

Er breekt een tijd aan waarin de koster nog meer dan voorheen de stabiele factor wordt in de sacristie. Er komen voorgangers van buiten, die gewoontes en gebruiken binnen de gemeenschap niet kennen. Voor de continuïteit is het belangrijk dat er een groep kosteren is die flexibel inzetbaar zijn, zodat niet alle werkzaamheden bij één man of vrouw terecht komen. Niet op de voorgrond staan, maar voorwaarden scheppen voor een goede viering in een sacrale sfeer is de kern van het werk van de koster; dienstbaarheid is het trefwoord. De mogelijkheid hebben om met veel mensen contact te maken; antwoorden kunnen geven en samen werken; tegemoet komen aan wensen van nabestaanden bij een begrafenis, en mede de sfeer bepalen bij een feestelijke viering als een huwelijksinzegening.

De kostergroep zorgt ook voor de kaarsen, hosties, miswijnen, missaaltjes en de liturgische gewaden.

Kortom een koster is een belangrijke schakel tussen de pastoraatsgroep, de voorgangers en beheerdercommissie van het gebouw.

Riet van der Linden

De meerwaarde van het samen-zijn

Binnen onze parochie zijn veel vrijwilligers die zich op de een of andere wijze bezighouden met gemeenschapsopbouw. Zij zorgen voor de contacten onderling, voor nieuwe contacten, voor de mogelijkheid tot contact en houden ons op de hoogte van wat er binnen een parochie gebeurt.

De *wijkcontactpersonen*, ieder met hun eigen wijk proberen de contacten die er zijn uit te bouwen en nieuwe contacten aan te gaan. Er zijn altijd wel momenten, bij de doop, eerste Communie, vormsel, huwelijk, bijzondere verjaardagen zoals 75, 80, 85, 90, 95 jaar waarop zij namens de parochie een felicitatie aanbieden. Ook verwelkomen ze nieuwe parochianen met een bloemetje. Bij ziekte en overlijden is er aandacht van hun kant om met een luisterend oor aanwezig te zijn.

Het *parochieblad*, met zijn vele medewerkers, redacteurs, stencillaars, rapers en bezorgers, houdt ons op de hoogte van de vieringen, vergaderingen, cursussen, allerlei actuele onderwerpen, beginnende teksten en de verdere activiteiten binnen de parochie.

De *website* — www.rkkerkbennekom.nl — geeft ons ook de mogelijkheid om op de hoogte te blijven van allerlei actuele zaken binnen ons geloof. Wij vinden hier onder andere de geschiedenis van de parochie, het prekenarchief. De website geeft aan iedereen de mogelijkheid om informatie van onze parochie te lezen en een indruk te krijgen van onze parochie.

Het *Katholiek Vrouwengilde* (KVG, zie ook de volgende bijdrage) biedt vrouwen van onze parochie, maar ook daarbuiten, de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten. De inhoud van de bijeenkomsten op de maandagavond wordt aangegeven in het jaarprogramma. Het KVG telt rond de honderd leden.

Een foto van Maria

April 1958. Mijn eerste baan; in Wageningen. Voor het eerst op kamers. Zelfstandig wonen. Door de week ging ik al naar de kerk in Wageningen. Dat deed je toen.

Ieder weekeinde naar huis gaan was te duur. Dus wat deed je? Ik fietste in het weekeinde wat rond en kwam in Bennekom terecht. Mooie, nieuwe kerk. Na afloop koffie bij Neder-Veluwe. Voelde me er meteen al thuis.

December 2000. Verhuisd van Amstelveen naar Ede. We zoeken een kerk. Antonius? Goede Herder? Bennekom is vlakbij. We voelen er ons wéér thuis. Maria is nog hetzelfde. Een foto van het beeld bewaarde ik al die jaren in m'n agenda!

Frederiek Lucassen – Hunink, Ede

De Melaniawerkgroep is uit leden van het KVG samengesteld. Melania steunt vrouwen uit de derde wereld financieel voor een aantal jaren bij het opzetten van cursussen, een bedrijfje of gezondheidszorg. Het KVG verzorgt de actie 'Mensen in Nood' en beheert de doopkoffer; en bezoekt pasgeborenen en hun ouders.

Om persoonlijke contacten met de parochie mogelijk te maken is de *Parochiewacht* iedere werkdag van 10.30-11.30 uur in de torenzaal aanwezig. Om vragen van mensen, indien mogelijk, te beantwoorden en anders door te verwijzen.

In Bennekom zijn meerdere kerken vertegenwoordigd in de *Raad van Kerken*. Zo zijn en blijven we in gesprek met elkaar en houden elkaar op de hoogte.

Uit bovenstaande blijkt dat er binnen onze parochie vele vrijwilligers belangeloos werkzaam zijn. Om de doorstroming van de vrijwilligers te begeleiden binnen heel onze parochie kan er een beroep gedaan worden op de werkgroep *Vrijwilligersbeleid*.

Gemeenschapsopbouw, gemeenschap vormen binnen onze parochie vormt naast catechese, liturgie en diaconie een zeer belangrijk onderdeel van onze vitale parochie. Wij blijven, met hulp van iedere parochiaan, alert op het wel en wee van ieder, blijven u informatie geven en bieden u de mogelijkheid om met uw vragen naar ons toe te komen.

Marian Bolscher

De paramentencclub

Op een zondagmorgen, na de kerkdienst in zaal Bothof, kregen de dames een brief waarin werd gevraagd wie mee wilde werken om de paramenten (liturgische voorwerpen van textiel) voor onze kerk te naaien en te borduren.

De eerste avond was bij mevrouw Van IJsselstein. De leiding had mevrouw Gorris; zij vertelde wat er gemaakt moest worden. Borduren deed ik heel graag, dus ik ging daar naartoe.

Ongeveer twaalf dames stelden zich beschikbaar om eens per week een avond te werken. Elke keer was het bij iemand thuis. Er werd heel serieus gewerkt. Alles was op tijd klaar.

A.A. Stadegaard, Bennekom

Diverse leden van het KVG tijdens een uitstapje in 2006.

Katholiek Vrouwen Gilde Bennekom

Vanaf de oprichting van de Parochie waren er al diverse activiteiten waarbij vrouwen samen kwamen voor het naaien en borduren van de paramenten, eieren versieren voor Palmpasen en een geboortekoffer te vullen met zelfgemaakte spulletjes. Mevrouw Gorris had daarbij de leiding.

In mei 1959 werd besloten tot de oprichting van het KVG Bennekom, als onderdeel van een landelijke organisatie voor katholieke vrouwen. Het doel is een ontmoetingsplaats te bieden waar vrouwen in onderlinge saamhorigheid zich kunnen ontplooiën en ontspannen.

Mevrouw Gorris werd de eerste voorzitter, 48 leden meldden zich aan, de contributie werd op f 5,- per jaar bepaald, dat kon ineens of in 10 termijnen worden betaald.

Eens per jaar een Heilige Mis, iedere bijeenkomst werd geopend met een Chris-

De Paramentenclub (ging vooraf aan het KVG), met pastor Lutz in de serre van Neder-Veluwe.

Parochianen van het eerste uur, nu in 2007. Hen zagen we al eerder in dit boek, maar waar?

telijke groet. Het jaarprogramma werd vastgesteld met goedkeuring van Mijnheer Pastoor!

Het Gilde kwam in de 60'er jaren in de periode van taboes doorbreken, opstand in onderwijs, religie en maatschappij. De vrouwen kwamen in 'the picture'. Het Gilde was een centraal punt voor bezinning, verdieping en spreken in het openbaar. Het ledenblad 'Doorkijk', uitgegeven door KVG Nederland, ons hoofdbestuur, gaf ons veel leerzame lectuur.

Er is ook een Melania Werkgroep opgericht in samenwerking met de regiogroepen van het KVG. Met verschillende activiteiten wordt geld ingezameld ten bate van kleinschalige Derde wereld projecten, rechtstreeks van vrouwen van 'hier' naar vrouwen van 'daar'. Bijzondere festiviteiten zijn de lustrumvieringen, kerstavond, nieuwjaarsavond, goede wensen door leden voor leden vanuit eigen provincie en de slotavond van het seizoen. Er is veel creativiteit bij de leden voor de verzorging van deze samenkomsten: feestelijke bloemversiering, heerlijke gerechten 'home made'. Ook de daguitstapjes en de koffiemorgens zijn een succes.

Er zijn drie leesgroepen, de leden komen geregeld samen om het gelezen boek te bespreken. Ook kunst- en muziek cursussen werden georganiseerd. En er wordt gebridged ten behoeve van Melania.

Veel leden hebben een bestuursfunctie vervuld, in principe voor vier jaar. Samen met de wijkleidsters is er steeds een sterke leiding. Er zijn nu zo'n honderd leden. Zij zijn gekomen uit alle windstreken van Nederland. Vertrokken uit eigen omgeving — het vrouwengilde biedt een warme ontmoetingsplaats.

Er is veel veranderd vanaf 1959. Er is geen 'Mijnheer Pastoor' meer... Hoe de ontwikkeling anno 2007 verder zal gaan is niet bekend. Verandering is de constante aanwezigheid...

Ans Kuin

Mooi hè...

In die jaren waarin ik dirigent van het kinderkoor was, probeerde ik de kinderen te stimuleren om trouw naar de repetities te komen en dan zie ik altijd: "neem gerust je vriendje of vriendinnetje mee naar het koortje en ga daarna lekker samen spelen". Zo kon het gebeuren dat kinderen die niet bij een kerk hoorden mee kwamen zingen. En ik zal het nu maar bekennen: zo hebben we in de loop van de jaren heel wat kinderen bij ons in het koortje hun eerste communie gedaan. Het waren vaak de meest enthousiaste zangertjes. Een paar leuke herinneringen in dit verband: een meisje zegt: "Ik wil graag in het koortje blijven, maar kan dat wel, want ik geloof niet in God?" Een moeder komt na een paar keer met haar dochter mee: "Zij vindt het leuk om mee te zingen, maar wij zijn niet katholiek. Wat mij betreft mag ze blijven, want ik het had het er met mijn moeder over en die zei dat het geen kwaad kon..."

Het was na een oudejaarsviering. Een groep parochianen stond nog wat na te praten met pastor Severt. Het gesprek kwam terecht bij de oudejaarsavond, zoals je die bij je vader en moeder in het gezin beleefde. "En als het dan tegen twaalfen liep", zei er één, "dan gingen we allerlei dingen voor de laatste keer doen, de laatste oliebol eten, nog één keer de handen wassen etc." Iedereen herkende het ritueel en wist er wat aan toe te voegen. Ook pastor Severt had een herinnering, maar aarzelde om die naar voren te brengen. Ik stond naast hem en merkt dat hij mij zachtjes naar achteren trok. Even buiten de kring fluisterde hij: "wij lieten altijd heel plechtig de laatste scheet".

Tijdens de uitvaart van pastoor Severt mocht ik één van de kaarsen op de menora aansteken en daarbij een speciale herinnering uitspreken. Dit was mijn tekst: "Hij was nog maar pas in Bennekom. Toen ontmoette hij Vincent en begon een gesprek. Er kwam geen reactie. Vincent bleef hem rustig observeren. Pastoor Severt dacht: "Ik praat niet duidelijk genoeg", niet wetend dat wat hij zei gewoon te moeilijk was. Dus begon hij sterk articulerend en zeer luid te spreken. Toen kwam er wel een reactie: een uitbundige schaterlach, wat doet die man raar! Het ijs was gebroken en zij werden vrienden. Liefdevol trad pastor Severt mijn grote, kleine zoon jarenlang tegemoet. Vaderlijk, vriendelijk en vooral ook blij als er tijdens zijn preken precies op de juiste moment 'mooi hé' door Vincent werd gezet. Wij zullen hem missen."

Mieke Konst - van Kuilenburg, Bennekom

Zingen onder het slaapkamerraam

Ons gemengd koor is altijd een hechte club geweest. In de periode dat Puck de Zeeuw dirigente was, maakte zij altijd prachtige liedjes die op de Cecilia-avond gezongen werden. Chris Kraanen vormde vaak een duo met Puck. Toen Chris vijftig jaar werd, is het voltallige koor 's nachts om twaalf uur onder zijn slaapkamerraam gaan staan zingen. Zijn vrouw was vooraf op de hoogte gebracht. We hadden drank en voldoende hapjes meegenomen. We zongen uit volle borst: 'hier wordt feest gevierd; wij staan in vuur en vlam; Chris wordt bevestigd als nazaat van Abraham...'. Het feest ging door tot in de late uurtjes! De goede oude Tijd!!

Mieke Boekholt, Bennekom

En wij dan?...

De “De Gemeenschap Maria Virgo Regina” toont maar een heel klein gedeelte van alle activiteiten en werkgroepen, vrijwilligers, en vele anderen die op de een of andere manier hun bijdrage leveren aan deze gemeenschap. Het zijn er teveel om op te noemen, en helemaal teveel om ze allemaal aan het woord te laten. Als we dat zouden doen, dan werd dit boekje zeker vier tot vijf keer zo dik.

Om een idee te krijgen van het aantal werkgroepen, beraden, besturen, stuurgroepen, koren, e.d. hebben we per pijler het aantal genoemd:

Bestuur en Beleid:	3	Diaconie:	6
Pastoraat:	3	Gemeenschapsopbouw:	14
Catechese:	12	Beheer:	9
Liturgie:	11		

Wat welgeteld leidt tot 58 groepen. Met recht kan de parochie Maria Virgo Regina een actieve gemeenschap worden genoemd.

Jongerenkoor 1979

Bovenste rij van links naar rechts:

Marjolein Soumans, Ineke Westendorp, Veron Huibers, Gérony Oostrom, Mirjam Kaptein, Mirando Timmermans, Johan Ploegaert, Jeroen Been, Arjen Barten, Erwin Barten, Eveline van Veldhuizen, Marijne van Veldhuizen.

Middelste rij van links naar rechts:

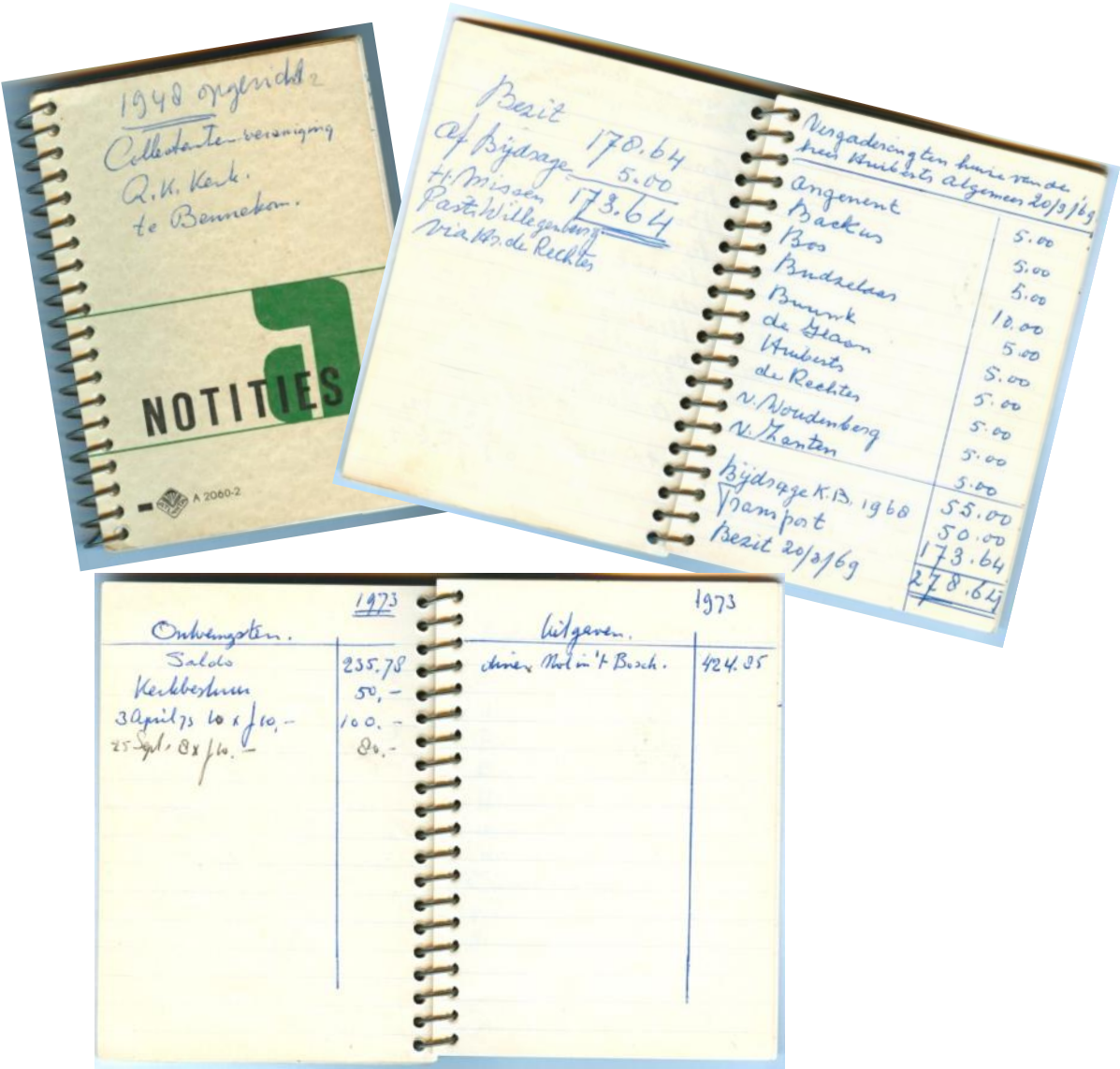
Karin Staaedegaard, Emmy Konst, Carmen Groenewegen, Rob van Ginkel, Caroline Schütte, Christianne Mattijssen, Marie-José vd Knaap, Emiel van Haaren, Gerda van Brakel, Astrid Zweekhorst, Monique de Bakker, Pauline Schoonhoven.

Onderste rij van links naar rechts:

Marianne vd Sommen, Madelon Kroneman, Monique vd Knaap, Ans van Brakel, Teun vd Heuvel, Marlise Heestermans, Anja de Bakker, Saskia Breteler, Tecla Lampe, Marc Souman.

Zomaar een paar bladzijden uit het Collectantenboekje.

En over vijftig jaar?

4

“Hoe zeer ze ook haar verleden beminde en haar heden prees, de warmste gloed straalde haar tegen uit de toekomst, dat was nog eens een toekomst om een verleden van te maken.”

BELCAMPO

De eerste vijftig jaar hebben we nu beschreven. Er zijn vele mensen aan het woord geweest en we hebben vele feiten en gebeurtenissen — van lang en kort geleden — de revue laten passeren. In dit hoofdstuk kijken we vooruit, naar de komende 50 jaar. Een aantal parochianen hebben hun gedachten, dromen en ideeën opgeschreven over hoe de parochie eruit zou kunnen zien over vijftig jaar. De verhalen tonen wederom aan hoe divers onze gemeenschap is.

Mijn droom voor de parochie

Ik vond het heel leuk toen ik gevraagd werd een stuk over de toekomst van de parochie voor dit boek te schrijven. Ik voelde weer het vertrouwen dat de parochie mij al zo vaak gegeven heeft. Ik zat een hele tijd te denken hoe de parochie er over vijftig jaar uit ziet. Ik kwam tot de conclusie dat ik het echt niet zou weten. Het kan alle kanten op gaan. Wel kwamen er allerlei beelden op. Die heb ik hieronder verwoord in ‘Mijn droom voor de parochie’.

Het is een droom. En dromen kunnen waar worden wanneer we ze serieus nemen.

Ik droom dat de verschillen tussen katholieken en protestanten in Bennekom geen rol meer spelen in het kerkelijk leven.

Ik droom dat alle kerken in Bennekom samenwerken. Zij vormen een hechte groep binnen de samenleving.

Ik droom dat de unieke waarden van de verschillende kerken niet verloren zijn gegaan.

Ik droom dat kerkhiërarchieën en dogma's nauwelijks meer een rol spelen. De christelijke bevrijding is eindelijk gearriveerd.

Ik droom dat de strijd om de ware godsdienst geen voedingsbodem meer

heeft.

Ik droom dat een ieder wordt gerespecteerd ook van andere geloofsovertuigingen, die natuurlijk ook in Bennekom hun entree hebben gevonden. Men kent elkaar en viert samen en heeft aandacht voor elkaar.

Ik droom dat de jongeren een belangrijke groep vormen binnen christelijk Bennekom.

Ik droom dat zij al lang niet meer een sluitpost zijn van de parochie, die af en toe iets voor hen organiseert.

Ik droom dat zij de drijvende kracht zijn achter een spirituele vernieuwing van alle kerken.

Ik droom dat twijfelen mag, zoeken mag.

Ik droom dat geloof niet meer van de kerken is maar van de mensen zelf.

Ik droom dat nieuwe vormen van samenkomsten zijn ontstaan, uiteenlopend van flinke dansfeesten tot meditatiebijeenkomsten.

Ik droom dat de persoonlijke geloofsbeleving boven het vasthouden van tradities staat.

Ik droom dat de parochianen vernieuwing ook kunnen toejuichen als die ten koste gaan van tradities.

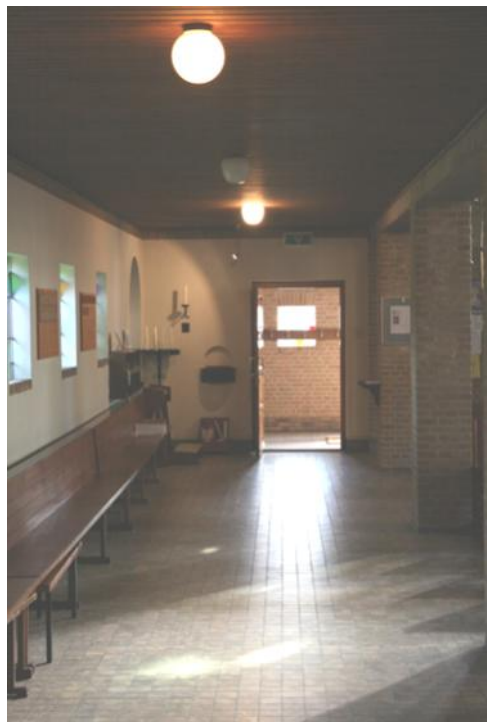
Ik droom dat de parochianen niet bang zijn hun diepste gevoelens te laten zien, hun angsten en hun vreugden.

Ik droom dat de kracht van de parochie zit in de ruimte die zij biedt aan een eigentijdse, ook individuele geloofsbeleving.

Ik droom dat de toekomst van de parochie door gemotiveerde en enthousiaste parochianen zelf wordt vormgegeven, die zich zelfbewust en onafhankelijk opstellen tegenover Bisdome en Vaticaan.

Ik droom van een parochie die levendig midden in de samenleving staat.

Dit is mijn droom. Is dit misschien het koninkrijk waar we al zo lang op wachten? Als we elkaar met liefde bejegenen zonder vooroordelen en angsten, dan maakt mijn droom kans van slagen.

Nicole Bischoff

Geloof; toen, nu en over vijftig jaar

Mij werd gevraagd iets te zeggen over geloven vroeger, nu en over zo'n vijftig jaar. Gemakkelijk gevraagd, moeilijker te beantwoorden.

In mijn jonge jaren zat ik bijna elf jaar in China en daarna bijna zes jaar in Nederlands-Indië. Ik zat op een Katholieke kostschool en het Rooms Katholieke Geloof werd als het enig juiste geloof onderwezen. Dat heb ik niet lang zo beschouwd. In China woonden toen vele honderden miljoenen Chinezen en daar was nog geen procent van Katholiek en ik geloofde toen al dat God de Chinezen ook zeer welgezind was. Toch was en ben ik nog steeds overtuigd Rooms Katholiek. Dat kan heel goed, maar laten wij ook respect hebben voor andere geloven.

Het is, denk ik, zeker waar dat in die dertiger jaren de mensen minder vrije geesten hadden en sneller deden wat er gezegd werd. Alhoewel dat is maar ten dele zo. China was toen een zeer onrustig land en mensen hadden het toch zeker niet gemakkelijk en velen vonden juist in hun geloof, welke dan ook, de nodige steun. Dat was voor mij ook zo. Het geloof heeft mij geweldig op de been gehouden; ik mag wel zeggen 'in leven' gehouden.

Later in de gevangenkampen in Nederlands-Indië, waar geen kerken waren en ik nooit een dominee of een priester heb gezien, heeft het geloof mij altijd rechtop doen lopen met de overtuiging dat ik echt niets meer had, behalve mijn geloof. Anders gezegd, "de zeer moeilijke omstandigheden en oorlog lieten niets anders over dan het geloof". En dat geloof heeft mij voort doen gaan om te doen wat gedaan moest worden, maanden lang, alleen, tegen alle waarschuwingen in en ik ben er (weer) levend uitgekomen. Alle dank aan God.

De vijftig jaar van de laatste eeuw tot nu brachten de mensheid in de wereld tot veel meer eigen vrijheid en individualisme en dat leidt ook tot meer vrijheid in het geloofsdenken. Democratie kwam er in velerlei vormen en maten; want wij moeten ons wel realiseren dat het woord democratie in vele delen van de wereld vele varianten kent. Als wij dit weten dan moeten wij vervolgens bedenken dat het heel moeilijk is onze Wereldkerk, die een gelijkvormige eenheid behoort te zijn, bij te sturen. Daarom vaak al die onduidelijkheid in veel van onze kerken hier en elders in de wereld. Daarom die ontevredenheid, daarom die schijnbare afbraak van het geloof. Ik zeg schijnbaar, want zeer veel mensen geloven toch wel, maar weten het niet goed een plaats te geven en weten niet goed waar zij terecht moeten. West, noordwest Europa en zeker Nederland gaan er nogal vrijmoedig mee om, maar dat is zeker niet in de gehele wereld het geval. Veel mensen begrijpen, zien en voelen niet de waarde van een kerk en een geloofsgemeenschap. Ik denk dat wij dat vooral meer moeten uitdragen.

De toekomst, de komende vijftig jaar. Ik denk, maar wie ben ik, dat de toekomst, en dat begint nu al, de mens er toe zal brengen meer en beter na te denken over de eigen persoon. Hoe moet ik mij eigenlijk in deze jachtige, zeer onrustige wereld met die roep om efficiency en met zoveel

wreedheid, opstellen. Wij vrouwen en mannen zullen moeten beseffen dat wij wel alle informatie van over de hele wereld kunnen ontvangen, maar dat wij met het grootste deel van die informatie niets kunnen doen en dat die ons wel van de wijs brengt of althans negatief beïnvloedt. Overigens was die wereld vroeger ook al zo, alleen wij wisten daar veel minder van. Wij zullen moeten begrijpen dat we ons niet van streek mogen laten brengen en de kracht moeten vinden onszelf te blijven. Hierbij kan het geloof ons sterken, die overtuiging zal weer moeten gaan groeien; dat zal ook gebeuren.

De grondbeginselen van de Rooms-katholieke Kerk zijn in vele eeuwen weinig veranderd en zal dat, naar mijn mening in de komende vijftig jaar ook niet doen. Mag ik proberen aan te geven waarom. Het Rooms Katholieke Geloof heeft vastgestelde uitgangspunten en die worden in een hiërarchische organisatie en wel vanaf de Paus naar de gelovigen gehandhaafd. Die organisatie is van mensenhanden en kent dus fouten, maar men streeft ernaar die uitgangspunten te handhaven. Een enkele als voorbeeld. Allereerst de Eucharistie, de kern van ons Katholieke Geloof. Een gebeuren om intens te beleven en gelukkig mee te zijn. Zou een ander dan een priester hierbij voor kunnen gaan en zou die priester getrouwd kunnen zijn? Ik verwacht niet dat de komende vijftig jaar hier een verandering in zal brengen. Dan de verering van de Heilige Maagd Maria. Die heeft in de Rooms-katholieke Kerk zo'n sterke eigen plaats, die verering zal blijven. Ook Lof en Rozenkrans blijven. De Heilige Sacramenten zullen weer meer aandacht krijgen.

De Protestantse Kerk heeft natuurlijk ook uitgangspunten, maar heeft in wezen geen hiërarchische organisatie. Men kan in de Protestantse Kerk democratisch beslissen het anders te zien en besluiten een andere of nieuwe Kerkgemeenschap te stichten; de zoveelste. Hiermee zeg ik niet dat het Protestantse Geloof minder is, neen, het is anders en ook goed.

De Reformatie heeft de Rooms-katholieke Kerk veel aanhangers gekost, jazer, maar haar principes bleven gehandhaafd.

Onze parochie Maria Virgo Regina is en heeft een zeer actieve parochiegemeenschap; gezamenlijk zullen wij met God's hulp blijven geloven en het geloof weten uit te dragen.

De toekomst zal velen weer tot geloven brengen.

Ons Rooms Katholieke Geloof bestaat al vele eeuwen en zal blijven bestaan!

Gerard Brummer

Afscheid pastor Cathrien
Meuwissen, april 2005.

Mijn droom voor 2057

‘Zou jij jouw droom van samen kerk zijn in 2057 willen opschrijven?’ Toen ik die vraag kreeg, moest ik daar even over nadenken. Ik heb die droom. Zeker. Maar opschrijven? Ik heb beelden voor ogen, *mijn* beelden, maar hoe kan ik die verwoorden? Ik ga het toch proberen.

‘I have a dream today...’ zei de zwarte dominee Martin Luther King in zijn rede aan het einde van de ‘March on Washington’ op 28 augustus 1963. ‘Ik heb een droom dat eens al Gods kinderen, zwarten en blanken, joden en niet-joden, protestanten en katholieken samen zullen wandelen als zusters en broeders.’

In *mijn* droom zie ik alle zusters en alle broeders samen optrekken binnen de Kerk. Oh ja, hier in Bennekom voel en weet ik mij, als vrouwelijke parochiële voorganger volledig geaccepteerd en gedragen door de parochie. Maar nog steeds is de Kerk een mannenbolwerk. De door Jezus gekozen volgelingen zouden alleen mannen zijn geweest en daarom mogen alleen bepaalde mannen de leer bepalen, de regels stellen en de sacramenten bedienen.

Onlangs schreef Hans Wijngaards in ‘Vieren, tijdschrift voor liturgie’: *‘Het diaconaat van de vrouw wordt de eerste grote drempel die zal worden overschreden om vrouwen tot alle kerkelijke functies toe te laten en daarom is het Vaticaan er zo huiverig voor. Tot mijn eigen verrassing ben ik in de Bijbel en in de christelijke traditie geen argumenten tegengekomen tegen vrouwelijke priesters. Al tienduizenden vrouwen zijn tot diaken – niet te verwarren met diacones, want dat is een ander soort functie binnen de kerk – gewijd, maar dat is vergeten.’*

In zijn boek “Vrouwen tot diaken gewijd – historische feiten en actueel debat” legt hij de nadruk op een diakenwijding voor vrouwen. *‘Ik wil aantonen dat de sacramentele wijding van vrouwen tot diaken voor honderd procent verantwoord is. En als ze eenmaal gewijd mogen worden, bestaat er in beginsel geen beletsel meer om hen ook tot priester te wijden of tot bisschop.’* Aldus Hans Wijngaards.

I HAVE A DREAM...

Moeten vrouwen berusten, of verwachten? In de Bijbel zijn nogal wat vrouwen te vinden die niet wilden berusten. Een paar voorbeelden:

In het boek Exodus kunnen we lezen dat het volk Israël, levend in slavernij in Egypte, volgens de farao tè snel groeit. Twee Egyptische vroedvrouwen, Sifra en Pua, krijgen de opdracht om Hebreeuwse jongetjes direct na hun geboorte te doden. Maar de vrouwen zijn ‘burgerlijk ongehoorzaam’. Tegenover de farao beweren ze: ‘Hebreeuwse vrouwen zijn zó sterk dat ze al gebaard hebben vóórdat er een vroedvrouw bij is.’ Overigens: het Oudnederlandse woord *vroed* betekent *wijs*.

Bij Matteüs horen we van de Kanaänitische (heidense) vrouw die de hulp van Jezus inroept voor haar ‘bezeten’ dochter. Maar — hoe is het mogelijk? — Jezus negeert haar. Tegen zijn leerlingen zegt hij: ‘Ik ben alleen gezonden naar de verloren schapen van het volk van Israël’. Maar de vrouw blijft aandringen. Ze kan géén beroep doen op een recht, want Jezus is niet verplicht om haar te helpen. Toch houdt ze vol. En Jezus zwicht. Wordt hij er door de vrouw op gewezen dat niemand zou moeten worden uitgesloten?

En dan, uiteindelijk: het is afgelopen. Jezus is uitgeschakeld en het zwijgen opgelegd. Tot op het allerlaatst zijn het vrouwen die hem volgden, die bij hem zijn gebleven. En ze kunnen niet wachten om zijn dode lichaam te verzorgen. Terwijl de mannelijke volgelingen terneergeslagen wachten op wat komen gaat, (want we hebben nu niets meer te verwachten) gaan de vrouwen vroeg in de ochtend ná de sabbat op weg. Maar blijkbaar toch niet vroeg genoeg: Iemand bij het lege graf vertelt hen dat Jezus is opgestaan, en vraagt de vrouwen om dat Blijde Nieuws te gaan verkondigen...

Ik veronderstel dat de vrouwelijke volgelingen, zoals ná zijn hemelvaart, er óók bij waren op de dag van het Pinksterfeest: Allen zijn ze bij elkaar. En eensklaps gebeurt het: een geluid als een geweldige windvlaag en tongen als van vuur, die zich verdeelden en zich neerzetten op ieder van hen. Op ieder van hen...niet exclusief voor de supergelovigen of voor de mannen of voor de leiders, maar Gods Geest als een innerlijke kracht voor iedereen.

In zowel Matteüs als Marcus en Lucas kunnen we horen dat Jezus zijn leerlingen oproept om niet te heersen maar om te dienen, zoals ook hijzelf is gekomen om te dienen. Dienstbaar te zijn aan elkaar: de man aan de vrouw, de vrouw aan de man. De juiste mens op de juiste plaats.

Blijven vrouwen berusten, of durven we te verwachten en te werken aan toekomst? En de mannen? Dat zij naar eigen inzicht goede keuzes mogen maken en gehoor mogen geven aan een roeping. Gehuwd of ongehuwd, maar met de mogelijkheid om datgene waarvoor hij kiest, volledig en zonder voorbehoud te kunnen en mogen beleven en uitoefenen!

Zowel Matteüs, Marcus als Lucas schrijven over de ‘schoonmoeder van Simon Petrus’. En in zijn eerste brief aan de inwoners van Korinthe zegt Paulus: zouden wij (Paulus en Barnabas) niet het recht hebben een gelovige echtgenote op

onze reizen mee te nemen, zoals de andere apostelen, de broers van de Heer en Kefas?’ Het gaat hier om twee leidende figuren in de jonge Kerk: Jacobus, de broer van Jezus, en Petrus, die hij (Paulus) bij zijn Aramese naam Kefas, Rots, noemt. Er is nog heel wat werk te doen!

In 2057 zal ik er niet meer zijn, maar wie weet zie ik toch mijn droom op de één of andere manier tot werkelijkheid gekomen: mannen en vrouwen, groot en klein, die samenkomen rond de Schrift of rond Schrift en Tafel om te gedenken en te vieren, in gelijkwaardigheid; in een kerkgebouw, of misschien bij iemand thuis... In ieder geval: mannen en vrouwen, die in alle vrijheid gehoor kunnen geven aan hun roeping, die dienstbaar willen zijn aan elkaar, in navolging van Jezus Christus, met de kracht van Gods bevrijdende Geest.

Martin Luther King eindigde in 1963 zijn toespraak met de woorden: ‘Vrijheid ten slotte, voor ieder van Gods kinderen!’ Daar sluit ik mij graag bij aan.

Nettie Oegema - Teisman

Hoe ziet onze parochie er over vijftig jaar uit?

Zo letterlijk als het er staat is de titel boven dit stuk natuurlijk niet bedoeld. De toekomst valt niet te voorspellen. Dus hoe de parochie er over vijftig jaar uit ziet weet ik niet. Maar ik kan mijn gedachten eens hun vrije loop geven en proberen een paar lijnen uit te zetten, aan de hand waarvan misschien enkele verwachtingen in beeld kunnen worden gebracht.

Kijkend naar kerk en maatschappij, kunnen we vaststellen dat we sedert ongeveer het midden van de vorige eeuw al heel wat veranderingen hebben verwerkt. Dat we nu worden geconfronteerd met een leeglopende kerk toont aan dat de veranderingen in de seculiere maatschappij – daaronder ook te verstaan nieuwe wetenschappelijke inzichten - geen voldoende weerklank in de kerk hebben gevonden.

Het in onze maatschappij dominerende individualisme heeft op onze samenleving een demoraliserende en atomiserende uitwerking. Aan veel van de nu op te lossen politieke vraagstukken ligt bedoeld individualisme ten grondslag. Verlies van besef van waarden en normen ondermijnt de samenleving. Vooral de zwakken in de samenleving zijn daarvan de dupe.

Veranderingen in de samenleving hebben niet alleen negatieve gevolgen. Wijderspreiding van scholing, kennisname van de resultaten van wetenschappelijk-

ke ontdekkingen hebben mensen mondiger en zelfbewuster gemaakt en een groter gevoel voor eigen verantwoordelijkheid gegeven. Men vraagt om meer zeggenschap en democratie in een open maatschappij. Vertaald naar de kerk betekent dit dat wij niet meer zomaar aanvaarden en doen wat de kerk ons voorschrijft, en niet bij voorbaat bereid zijn de opvattingen van paus en bisschoppen zwaarder te laten wegen dan onze eigen opvattingen. Waarheden van de kerk worden vervangen door onze individuele ervaringen.

Hoe staan wij als parochie in deze samenleving? In de folder die ter gelegenheid van de opening van de jubileumviering wordt uitgebracht, wordt nog eens geformuleerd wat de parochie beoogt: *“Wij zien als onze missie het levend houden van en gestalte geven aan de boodschap van Christus, tot heil van de wereld, waarbij we elkaar bevestigen, inspireren en steunen. De parochie wil deel uit maken van de Rooms-katholieke kerk”*.

“Gestalte geven aan de boodschap van Christus, tot heil van de wereld. Hierbij gaat het met name om liefde en aandacht voor de medemens. De parochie is hiervoor een voedingsbron en samen vieren geeft nieuwe kracht en inspiratie”. Zo lees ik in de folder. Dit is geen politiek maatschappelijk programma. Nochtans draagt ieder van ons, juist als christen, politiek maatschappelijke verantwoordelijkheid, die hij/zij op een of andere manier tot uitdrukking zal moeten brengen. Het maakt ons er wel bewust van dat Jezus’ leer ons niet alleen transcendente zekerheden biedt, maar ook, in het hier en nu van onze dagen, de vrijheid en de gelijkheid van ‘niemands slaaf’ te zijn, in geestelijke, noch in fysieke zin, en de rechtvaardigheid van delen met elkaar wat ons gegeven wordt. Seculiere bestuurders spreken over ‘religie als maatschappelijk bindmiddel’, over ‘goed rentmeesterschap’, over ‘solidariteit’. Je kunt ook zeggen ‘zout der aarde’ zijn, zout dat ons behoedt tegen bederf.

De parochie wil deel blijven uitmaken van de Rooms-katholiek kerk. Dat heet: de eeuwenlange traditie van de Kerk voortzetten. Wat is traditie? Traditie is een levende verbinding tussen het verleden en de toekomst. Leven en handelen in de geest van de ervaringen van generaties die ons zijn voorgegaan. Door de traditie zijn wij met elkaar verbonden. Die verbondenheid schept loyaliteit. Dat sluit niet uit dat er spanningen ontstaan tussen de leden van de kerk en haar leiding. Die spanningen kunnen niet alleen worden opgelost door het gedrag van de mensen te veranderen. Het functioneren van de kerk zelf is hierbij evenzeer aan de orde. Wat dit laatste betreft wordt er al vele jaren van overal uit de kerk aangedrongen op veranderingen in het centralistische bestuur van de kerk, op verruiming van de mogelijkheid voor gehuwden om tot priester te worden gewijd,

op een ruimere plaats in de kerk voor de vrouw en op een plaats voor haar in het ambt, en op meer democratie in die zin dat de leiding van de kerk meer luistert naar de basis en raadpleegt en argumenteert. De mensen willen kunnen ervaren dat ze worden gehoord.

De punten die ik hier noem zijn alleen nog maar zaken van kerkdisciplinaire aard. Ook de formuleringen van de geloofswaarheden zijn aan herziening toe. Al het voorgaande is ook van groot belang als we spreken over de toekomst van de parochie, dat kleine plekje dat kerk is met en in de Kerk.

Intussen wordt de parochie, evenals vele andere parochies in het land, geconfronteerd met een nijpend priestertekort. Was het vroeger de pastoor die zo ongeveer in zijn eentje de parochie runde, de verantwoordelijkheid droeg en de zeggenschap had, nu zijn wij het zelf die alle taken op ons nemen. De beroepsmatige deskundigheid, die daarvoor nodig is, is maar schaars beschikbaar. Het samenwerkingsverband van de elf parochies in onze regio beoogt de beschikbare pastorale man/vrouwberoepskracht zo efficiënt mogelijk in de parochies in te zetten. Maar zonder de inzet van veel vrijwilligers zal het niet gaan. Het is voor de komende jaren van belang dat de parochie voor de structuur van samenwerkende parochies gekozen heeft, boven het zogenaamde fusiemodel, om haar eigen zelfstandigheid te kunnen behouden en niet op te gaan in de betreffende anonimiteit van een grote regionale parochie. Zelfstandigheid en saamhorigheid. De betekenis daarvan voor de vitaliteit van de parochie mag niet worden onderschat. Het zijn hoedanigheden die met kracht moeten worden verdedigd, maar anderzijds hoge eisen stellen aan de eigen werkzaamheid van de parochie.

De parochie leeft van haar vieringen. Bij zeer velen van ons is de herinnering aan de wekelijkse Eucharistieviering nog levendig aanwezig. Met de hulp van enkele emeriti priesters kan slechts eens in de vier à vijf weken een Eucharistieviering gehouden worden. Dit is van wezenlijk belang, maar biedt geen continuïteit. Het is teren op reserves van het verleden. Bij herhaling werd door de vorige en wordt door de huidige paus benadrukt dat de Eucharistie het centrum van ons geloof is en wordt de wekelijkse viering daarvan zoal niet voorgeschreven, dan toch dringend aanbevolen. Dit vraagt om creatieve oplossingen om vieringen rond de symbolen van brood en wijn mogelijk te maken. Wanneer de

Een onderonsje
(Vormsel 2007).

parochie in gebed verenigd is, weet dat Jezus onder ons tegenwoordig is. Tot nu toe houdt de kerk vast aan de oude formuleringen om haar geloof, ook in de teksten van de liturgische vieringen, te verkondigen. Juist hier is grote behoefte aan aanpassingen om ons te kunnen blijven inspireren.

Voor een vruchtbare toekomst van de parochie zal het accent liggen op haar wekelijkse vieringen en op de vieringen die passen bij de bijzondere dagen en gebeurtenissen die in ieders persoonlijk leven voorkomen. Ook dat zouden parochievieringen kunnen zijn. En voor zover we voor het ontwikkelen en uitvoeren van de vele mogelijke vieringen de deskundigheid niet in eigen huis hebben — en laten we daarin vooral kritisch zijn — moeten we die deskundigheid ‘inhuren’. Dilettantisme kan alleen maar schadelijk zijn.

En hoe ziet de parochie er nu over vijftig jaar uit? Dat weet ik nog altijd niet. U hebt wel begrepen dat ik denk dat er een heel programma voor ons ligt. Er is werk aan de winkel. De kerk zal bevolkt worden met nieuwe mensen, die anders zullen zijn dan wij nu. Zoals wij vijftig jaar geleden anders waren, dan we nu zijn. Die mensen maken de kerk, de parochie. Ik zou willen dat ik het kon mee maken.

Timo Harmsen

